

Control de mediu al avifaunei în instalațiile electrice

Cod: **PS.830.DE**

Ediția: **4**

	Responsabil	Semnătura / Data
Elaborat	Inginer Calitate și Mediu Ambient VIȚU VLAD	 17.02.2023
Verificat	Manager Achiziții, Calitate și Logistică DRON ALIONA	 17.02.2023
	Manager Operațiuni Tehnice Centralizate RUSNAC IURIE	 17.02.2023
Aprobat	Director Directia Resurse DOROȘ DIANA	 17.02.2023
	Director Operarea Rețelelor VÎNTU VICTOR	 17.02.2023

Control de mediu al avifaunei în instalațiile electrice

Cuprins

	Pagina
1. Obiectiv	4
2. Domeniu de aplicare	4
3. Referințe	4
4. Definiții	4
5. Responsabilități	5
6. Desfășurare	5
6.1. Cerințe legale	5
6.2. Controlul avifaunei în cadrul instalațiilor electrice	6
7. Înregistrări și date. Formate aplicabile	16
8. Lista anexe	17
Anexa 1: Planul de acțiuni de Retrageră a Cuiburilor	18
Anexa 2: Fișa privind acțiunile de identificare/retrageră a cuiburilor	19
Anexa 3: Planul de acțiuni în caz de incident cu avifauna în instalații	20
Anexa 4: Specii de păsări protejate din Cartea Roșie a Republicii Moldova	21

PS.830.DE	Data: 13/02/23
Ediția: 4	Pagina: 3 din 80

Control de mediu al avifaunei în instalațiile electrice

1. Obiectiv

Procedura prevede definirea sistematicii stabilite în cadrul Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A., pentru a controla afectarea avifaunei provocate de instalațiile electrice.

2. Domeniu de aplicare

Se aplică pentru toate instalațiile de transport, distribuție și transformare de energie a Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A., precum și personalului propriu și contractat, responsabil de întreținerea și proiectarea acestora.

3. Referințe

- Standardul ISO 14001 Sisteme de Management de Mediu.
- Manualul sistemului de management integrat al calității, mediului ambiant și sănătății și securității în muncă.
- NM.002.DE Comunicare accident și incident, investigație și proces de urmărire a cazului.
- LEGE Nr. 94 din 05-04-2007 cu privire la rețeaua ecologică.

4. Definiții

Izolator – dispozitiv de suspendare și izolare a conductoarelor pe pilonii liniilor electrice aeriene.

Lanț de izolatoare – dispozitiv format din mai multe izolatoare suspendate sau de întindere și accesoriile mobile ale liniei electrice aeriene interconectate.

Pilon – suport de metal, de beton armat sau de lemn care servește la susținerea conductoarelor și izolatorilor liniilor electrice aeriene.

Conductor de legare la pământ – un conductor care asigură conectarea la priza de pământ a unei părți a unei instalații electrice, a elementelor conductoare expuse sau părți conductoare externe sau interconectează electrozi ai prizei de pământ.

Conductor – piesă cu conductanță mare folosită pentru realizarea circuitelor electrice prin legături conductive.

Traversă – o construcție destinată pentru susținerea conductoarelor pe pilonii liniilor electrice aeriene.

Dispozitiv antipăsări – dispozitiv extern amplasat pe traversele liniilor electrice aeriene pentru a evita aterizarea păsărilor.

Punte – conexiune între două conductoare.

PS.830.DE	Data: 13/02/23
Ediția: 4	Pagina: 4 din 80

Control de mediu al avifaunei în instalațiile electrice

Separator – dispozitiv de închidere și deschidere a circuitului electric.

Retrofit – modernizarea, adăugarea de noi tehnologii sau caracteristici la sistemele și instalațiile electrice mai vechi.

5. Responsabilități

Directia Operarea Rețelelor:

- Comunică organului de mediu competent programul de lucru urmat de acțiunile de întreținere ale cazurilor descrise în această procedură;
- Identifică cuiburile prezente în instalațiile electrice și comunică Serviciului Mediu Ambient al întreprinderii;
- Analizează și aplică cele mai bune măsuri de protecție a păsărilor contra electrocutărilor și coliziunilor în instalațiile electrice;
- Respectă Fișa de Acțiuni în caz de Retragere a Cuiburilor;
- Acționează în conformitate cu **NM.002.DE** și informează unitatea de Mediu Ambient despre incidente/accidente cu specii de păsări protejate în instalațiile electrice.

Mediu Ambient:

- Dezvoltă și întreține registrul electronic de evidență a cazurilor de control al avifaunei;
- Analizează și propune Acțiuni Corective;
- În cazul când acesta este solicitat, acordă suportul necesar unităților implicate în gestionarea cazurilor de electrocutare a păsărilor.

6. Desfășurare

6.1. Cerințe legale

Normele privind proiectarea instalațiilor electrice aeriene, în concret în ceea ce privește condițiile tehnice privind protecția avifaunei, sunt descrise în legislația în vigoare.

PS.830.DE	Data: 13/02/23
Ediția: 4	Pagina: 5 din 80

Evaluăți necesitatea tipăririi acestui document; după tipărire, va fi considerat exemplar necontrolat. Să protejăm mediul ambiant.

Proprietatea Premier Energy Distribution. Reproducerea este interzisă.

Control de mediu al avifaunei în instalațiile electrice

6.2. Controlul avifaunei în cadrul instalațiilor electrice

6.2.1. Lucrări de întreținere în liniile cu cuiburi de specii catalogate

În sezonul de cuibărire, reproducere și creștere sunt interzise lucrările planificate de întreținere în zonele instalațiilor electrice, pe care sunt amplasate cuiburi sau în apropierea cărora cuibăresc specii de păsări protejate.

În caz de incident, care afectează furnizarea normală de energie electrică, lucrările se vor realiza cu înștiințarea preventivă concludentă a Inspectoratului pentru Protecția Mediului teritorial privind programul de lucru. Înștiințarea respectivă va fi efectuată de către Unitatea responsabilă de realizarea lucrărilor.

În cazurile de urgență, în care este necesară acționarea imediată, lucrările se vor executa adoptându-se măsuri de minimizare a impactului și ulterior se va oferi un termen maxim de 72 ore pentru înștiințarea Inspectoratului pentru Protecția Mediului teritorial despre lucrările realizate și măsurile întreprinse pentru asigurarea protecției avifaunei.

Nu exista nici o șansa ca pasările să se adapteze la construcțiile existente din punct de vedere al protecției împotriva electrocutării și coliziunea din cauza cuibăririi, astfel singurele posibilități de a reduce sau elimina incidentele produse de păsări pe stâlpii de MT sunt:

- Modificarea retrofitul stâlpilor noi pentru a-i face imuni la acțiunea distrugătoare a pasărilor exemplu fiind resturi de pradă, materialul din cuiburi căzut sau excremente;
- Modificarea retrofitul stâlpilor existenți în scopul eliminării pe cât posibil a cauzelor care conduc la apariția scurtcircuitelor;
- După posibilitate în liniile electrice aeriene ar trebuie montate platforme speciale în zone cu habitat și pradă adecvate pentru speciile observate (de ex. cele din figura 1);
- Platformele de cuib ar trebui să fie amplasate pe sau lângă pilonii care au fost folosiți anterior de păsări pentru cuibărire. Acest lucru poate crește fiabilitatea liniei (prin mutarea cuiburilor în poziții mai sigure) și succesul cuibării (prin reducerea la minimum a daunelor provocate);
- Amplasarea și întreținerea platformelor și a suporturilor platformelor pentru cuiburi va prelungi durata de viață a instalațiilor electrice și va minimiza numărul de deconectări potențiale. Activitățile de montare și întreținere ar trebui să aibă loc înainte de sezonul de reproducere pentru a evita perturbarea eforturilor de construire a cuiburilor, depunerea ouălor sau a creșterii puilor.

PS.830.DE	Data: 13/02/23
Ediția: 4	Pagina: 6 din 80

Control de mediu al avifaunei în instalațiile electrice

Figura 1. Exemple de platforme pentru cuiburi

PS.830.DE	Data: 13/02/23
Ediția: 4	Pagina: 7 din 80

Control de mediu al avifaunei în instalațiile electrice

6.2.2. Identificarea și retragerea cuiburilor

Persoana (personal propriu sau contractat) care descoperă un cuib în instalațiile Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A., va comunica Responsabilului de Întreținerea Instalațiilor (Inginer Șef Sector sau Șef Operarea și Întreținerea Rețelelor), care va înregistra acest cuib prin:

➤ Anexa 1 “Fișa privind acțiunile de identificare/retragere a cuiburilor”.

Retragerea cuibului se va efectua conform **Anexei 2 “Planul de acțiuni de identificare/retragere a cuiburilor”**, înregistrând retragerea în compartimentul Retragere.

Acțiunile de identificare/retragere a cuiburilor vor fi comunicate către unitatea de Mediu Ambient al întreprinderii, care va înregistra datele în registrul comun de gestionare a cazurilor similare.

6.2.3. Rețeaua Emerald

În conformitate cu Legea Nr. 94 din 05.04.2007 cu privire la rețeaua ecologică, constituirea rețelei Emerald asigură conservarea habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică, supuse unei protecții speciale la nivel european, prezente pe teritoriul Republicii Moldova.

Direcția Operarea Rețelelor va utiliza rețeaua Emerald pentru a se asigura locația siturilor Emerald și cadastrul ariilor protejate de stat, astfel construcția noilor proiecte și planuri de linii electrice și/sau renovarea acestora sunt pe deplin posibile, cu condiția să fie respectate anumite proceduri și garanții de fond și pentru a se asigura că astfel de planuri și proiecte sunt implementate într-un mod compatibil cu conservarea biodiversității.

Atenuarea eficientă a efectelor adverse asupra siturilor Emerald poate avea loc numai după ce efectele negative potențiale au fost pe deplin recunoscute, evaluate și raportate. Identificarea măsurilor de atenuare, precum evaluarea impactului în sine, trebuie să se bazeze pe o înțelegere solidă a speciilor/habitatelor în cauză. Luând măsuri de conservare care sunt necesare pentru a menține sau restabili tipurile de habitat și speciile pentru care a fost desemnat situl, de asemenea măsuri pentru a evita orice deteriorare a tipurilor de habitat sau orice perturbare semnificativă a speciilor prezente.

Măsurile de atenuare pot implica modificări ale dimensiunii, amplasării, proiectării și configurației diferitelor aspecte ale planului sau proiectului de infrastructură energetică (de exemplu, izolarea conductorilor pentru a evita electrocutarea). Sau pot lua forma unor ajustări temporale în timpul fazelor de construcție și operaționale (de exemplu, evitarea lucrărilor de construcție în timpul sezonului de reproducere).

PS.830.DE	Data: 13/02/23
Ediția: 4	Pagina: 8 din 80

Control de mediu al avifaunei în instalațiile electrice

Direcții și strategii în scopul protejării avifaunei care se vor lua în considerație de către întreprindere în activitatea de distribuție a energiei electrice:

- Gestionarea zonelor unde sunt amplasate instalațiile electrice într-un mod compatibil cu grija responsabilă pentru resursele și valorile pe care le conțin, inclusiv biodiversitatea pe care o dețin și o reprezintă;
- Integrarea luării în considerare a problemelor, riscurilor și oportunităților legate de biodiversitate în toate procesele de luare a deciziilor, planificare și operaționale;
- Căutarea oportunităților de a proteja, restabili și îmbunătăți biodiversitatea pe și în jurul zonelor de amplasare a instalațiilor electrice și crearea de rezultate de conservare care atenuează impactul negativ asupra biodiversității ale activităților companiei;
- Promovarea și sprijinirea conservării speciilor, habitatelor și ecosistemelor din zonele de amplasare a instalațiilor electrice și în apropierea acestora.

6.2.4. Incidente privind avifauna

Incidentele în raport cu liniile electrice aeriene prezintă următoarele riscuri sau pericole principale pentru avifaună:

- Risc de electrocutare: păsările care stau pe pilonii și/sau cablurile electrice sunt ucise dacă provoacă scurtcircuite (scurtcircuit între faze sau scurtcircuit între fază și firul nul sau legarea la pământ);
- Risc de coliziune: în zbor, păsările se pot ciocni în conductoarele liniilor electrice, deoarece conductoarele sunt greu de perceput ca obstacole;
- Riscuri și pierderea calității habitatului în zonele de așezare și de iernare: în special atunci când liniile electrice aeriene traversează peisaje și habitate deschise (zone umede, stepă etc.).

În cazul în care este depistată sau identificată prezența unui pericol pentru avifaună, se vor întreprinde măsuri conform **Anexa 3. „Planul de acțiuni în caz de incidente cu avifauna”**.

În caz de incident sau accident în instalațiile electrice ce aparțin întreprinderii cu specii de păsări protejate, se va acționa în conformitate cu **NM.002.DE**. Accidentul se va înregistra și despre aceasta se va notifica unitatea de Mediu Ambient din cadrul întreprinderii care va analiza și evalua necesitatea adoptării unor măsuri.

PS.830.DE	Data: 13/02/23
Ediția: 4	Pagina: 9 din 80

6.2.5. Măsurile de protecție a electrocutărilor și coliziunilor față de avifaună

6.2.5.1. În cazul electrocutărilor

În continuare se vor enumera unele măsuri ce pot fi luate în considerație de către unitățile întreprinderii la etapele de proiectare, construcție și mentenanță a rețelelor electrice pentru a reduce riscurile de electrocutare a păsărilor în special în cazul zonelor ***Emerald sau ariilor naturale protejate de stat***.

Caracteristicile constructive ale LEA sunt elementele care conferă riscuri de electrocutare a pasărilor. În general stâlpii LEA trifazate cu izolatorii de susținere amplasați deasupra consolei prezintă riscuri mai mari decât alți stâlpi din cauza posibilității pe care o oferă păsării așezate în capul izolatorului de a atinge consola cu aripa. Din acest motiv, după posibilități, se va da preferință construcția de linii electrice subterane în locul celor de tip aeriene.

În rețele de tensiune joasă (0,4 kV) în cazul renovării sau construcției de noi LEA se va pune accentul pe cablurile aeriene torsadate, care datorită construcției permit evitarea contactului direct între păsări și partea conductoare.

În general se consideră că pe liniile electrice aeriene de joasă tensiune, riscul de electrocutare este mult mai redus, din cauza tensiunii relativ scăzute și a rezistenței electrice ridicate a păsărilor.

Pentru a atenua electrocutările pe ***liniile electrice de medie tensiune (6 kV și 10 kV)*** există multe tipuri de măsuri și soluții eficiente, cum ar fi: hote din plastic, tuburi din silicon, izolatoare cu tije lungi, izolatoare din plastic care acoperă consola metalică etc. Cele mai bune soluții pentru prevenirea electrocutării sunt cele care permit păsărilor să se cocoșeze în siguranță pe stâlpi. Astfel avem câteva exemple de instalații pentru protecția avifaunei utilizate în instalațiile electrice care ar putea fi implementate și în rețelele electrice ale întreprinderii Î.C.S. „Premier Energy: Distribution” S.A.

PS.830.DE	Data: 13/02/23
Ediția: 4	Pagina: 10 din 80

Figura 2. Tecile electroizolante pentru LEA 6-10 kV

Atenuarea eficientă a electrocutării este posibilă fie prin acoperirea izolatoarelor și conductoarelor cu capace și teci izolante din plastic pentru utilizare în exterior având exemple de dispozitive în Figura 3.

Tecile electroizolante pentru LEA 6-10 kV s-au dovedit a fi 100% eficiente în protejarea păsărilor de electrocutare în mai multe țări europene. Tecile electroizolante pentru nivelul de tensiune medie au fost concepute pentru mai multe tipuri de legături ale conductorilor.

Figura 3. Exemple teci electroizolante pentru LEA 6-10 kV

PS.830.DE	Data: 13/02/23
Ediția: 4	Pagina: 11 din 80

Control de mediu al avifaunei în instalațiile electrice

La fel, unde constructiv este posibil, pot fi utilizate măsuri de reducere a riscului de electrocutare a păsărilor prin montarea unor tije care îngrădesc apropierea pasării de părțile aflate sub tensiune.

Stânga: stâlp de medie tensiune cu mecanism de comutare periculos pentru păsările cocoțate din cauza distanțelor scurte dintre părțile sub tensiune. Dreapta: Același stâlp după instalarea unei tije orizontale izolate față de brațul transversal.

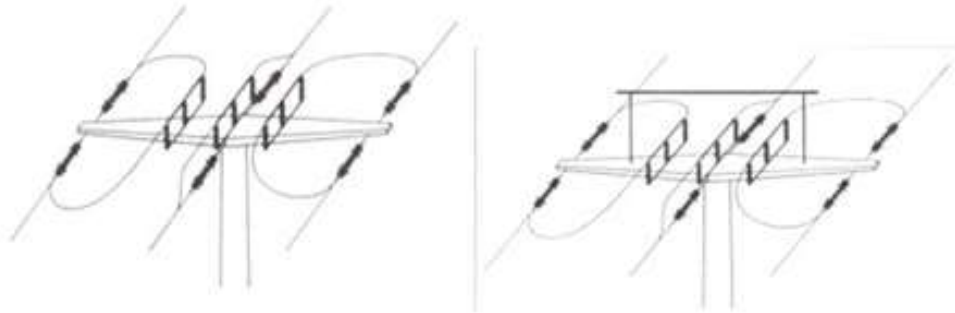

Figura 4. Modificări a liniilor de medie tensiune

Figura 5. Dispozitive antipăsări LEA 35-110 kV

PS.830.DE	Data: 13/02/23
Ediția: 4	Pagina: 12 din 80

Control de mediu al avifaunei în instalațiile electrice

O metodă de înlăturare a riscului de electrocutare avifaunei în LEA 35-110 kV care este instalarea unor dispozitive din tije metalice care împiedică aterizarea păsărilor pe traverse astfel devenind un obstacol pentru păsări de a se cocoța în apropierea părților conductoare.

6.2.5.2. **Recomandări de atenuare și prevenire a coliziunilor pentru linii electrice medie și înaltă tensiune:**

- Reducerea înălțimii și a numărului de niveluri ale stâlpilor (și, prin urmare, a numărului de obstacole verticale) scade riscul de coliziune;
- Marcarea liniilor este cea mai bună soluție pentru a face cablurile electrice mai vizibile pentru păsări în zbor;
- Deviatoare rotative FireFly Bird și dispozitive cu curele de cauciuc la depărtare între ele de maxim 10 m. Aceste dispozitive au demonstrat eficacitate bună în reducerea mortalității prin coliziune. Dispozitivele rotative par a fi cele mai bune și sunt singurul dispozitiv satisfăcător pentru păsările terestre de stepă;
- Îndepărtarea firului de protecție dacă fulgerul nu reprezintă o problemă sau dacă pot fi utilizate în schimb paratrăsnet;
- Redirecționarea LEA, dacă toate celelalte încercări au fost epuizate și când păsările sunt afectate semnificativ;
- Creșterea diametrului sau modificarea configurației firelor atunci când o linie este reconstruită;
- Utilizarea de Bird Flight Diverter (Deviator de zbor pentru păsări), cum ar fi cele cu dispozitive luminoase anti-coliziune, precum și deviatorul RIBE alb-negru.

PS.830.DE	Data: 13/02/23
Ediția: 4	Pagina: 13 din 80

Control de mediu al avifaunei în instalațiile electrice

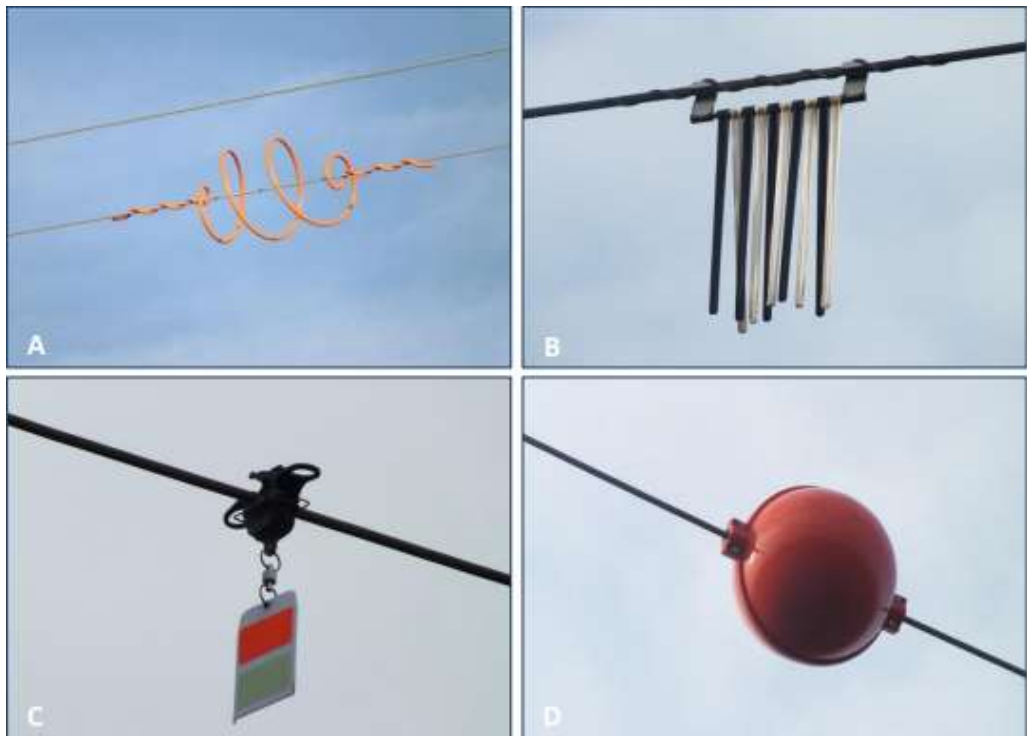

Figura 6. Exemplul celor mai utilizate dispozitive de marcare a liniilor: (A) Deviator SWAN-FLIGHT, (B) Steaguri de protecție a păsărilor RIBE, (C) Protecție FireFly Bird, (D) Bile de marcare aeriene.

Îngroparea liniilor electrice sub pământ oferă cea mai bună soluție împotriva electrocutării și coliziunilor păsărilor, ca fiind cea mai eficientă și de lungă durată soluție.

6.2.6. Analiza potențialelor măsuri de atenuare și prevenire la nivel de proiect

Faza I. Înaintea construcției:

- Analiza diferitelor opțiuni pentru atenuarea conflictului păsări / linii electrice în cadrul evaluării impactului asupra mediului/evaluării corespunzătoare aferente construcției de noi linii electrice și reconstrucției liniilor electrice existente;
- Prevederea unor soluții pentru siguranța păsărilor (cablu subteran - LES, utilizarea conductorului torsadat) în cazul liniilor de distribuție a energiei electrice, atunci când acest lucru este fezabil din punct de vedere tehnic și financiar, dar mai ales în zonele extrem de importante pentru păsări;
- Asigurarea faptului că noile linii electrice aeriene nu pun în pericol viața păsărilor prin modul în care au fost concepute;

PS.830.DE	Data: 13/02/23
Ediția: 4	Pagina: 14 din 80

Control de mediu al avifaunei în instalațiile electrice

- Amplasarea liniilor departe de itinerariile evidente de zbor, de zonele de staționare diurnă sau înnoptare sau de alte zone cu o densitate mare a păsărilor, dacă acest lucru este posibil;
- Planificarea vegetației, a topografiei sau a unor structuri artificiale pentru a proteja liniile;
- Planificarea unei evaluări de tip BACI (Before-After Control-Impact – evaluarea înainte și după realizarea proiectului a zonelor care au suferit un impact și controlul zonelor în care nu s-a produs impactul) și sprijinirea monitorizării;
- Înlocuirea intervențiilor reactive, constând în reconfigurarea stâlpilor sau a cablurilor aeriene după descoperirea păsărilor moarte, cu un program structurat și pro activ care să permită evitarea celor mai multe cazuri de mortalitate înaintea producerii accidentelor.

Faza II. Construcția liniilor noi:

- Asigurarea faptului că liniile reconstruite integral nu pun în pericol viața păsărilor prin modul în care au fost concepute (de exemplu, cablu subteran, conductor torsadat, vârfurile stâlpilor sigure prin însăși concepția lor, etc.);
- Evitarea modelelor de stâlpi cu izolatori-suport pentru noile linii electrice aeriene;
- Utilizarea stâlpilor cu izolatori suspendați.

Faza III. Exploatarea, întreținerea, modernizarea, reconstrucția și reconfigurarea liniilor existente:

- Asigurarea faptului că liniile reconstruite integral nu pun în pericol viața păsărilor prin modul în care au fost concepute (de exemplu, cablu subteran, cablu conductor torsadat, vârfurile stâlpilor sigure prin însăși concepția lor, etc.);
- Efectuarea unor monitorizări standardizate ale impactului liniilor electrice asupra păsărilor și a unor monitorizări pentru a evalua eficacitatea măsurilor de atenuare;
- Îmbunătățirea habitatelor pentru atenuarea impactului liniilor electrice asupra biodiversității;
- Crearea unor habitate pe aceeași parte a liniei electrice pentru a reduce la minimum numărul traversărilor;

PS.830.DE	Data: 13/02/23
Ediția: 4	Pagina: 15 din 80

Control de mediu al avifaunei în instalațiile electrice

- Reducerea la minimum a activităților umane/perturbărilor în apropierea liniei (proces educativ);
- Întocmirea periodică de rapoarte privind rezultatele activităților de monitorizare și atenuare și transmiterea acestora către principalele părți interesate.

Faza IV. Scoaterea din funcțiune:

- Asigurați-vă că nu rămâne nicio infrastructură după scoaterea din funcțiune de-a lungul traseului liniilor electrice.
- Asigurați integritatea habitatului de-a lungul traseului fostelor linii electrice.

6.2.7. Plângeri, denunțuri sau reclamații

În caz de recepționare a unei plângeri, unui denunț sau unei reclamații referitoare la avifaună, se vor respecta prevederile descrise în **PG.008.DE Comunicarea internă, externă, în cadrul sistemului de management integrat pentru calitate, mediu, sănătate și securitate în muncă.**

6.2.8. Acțiuni corective

Unitatea Mediu Ambient al Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. este responsabilă de analiza compartimentelor și de studiul / propunerile privind posibilele măsuri corective.

Sistematica privind controlul și înregistrarea Acțiunilor Corective este definită în **PG.007.DE Managementul constatărilor din cadrul Sistemului de management integrat pentru calitate, mediu și sănătate și securitate în muncă.**

7. Înregistrări și date. Formate aplicabile

Înregistrare	Responsabil de publicare/elaborare	Arhivă	Format	Responsabil de arhivare/păstrare	Durăță arhivare/păstrare
Fișa identificare / retragere a cuiburilor analizat și aprobat	Persoana care depistează	Hârtie și electronic / documente formate	Anexa 1	Zona/Sector/Unitatea/ Mediu Ambient	Minim 3 ani
Notificare incident / accident de mediu (avifauna)	Inginer / Șef operarea și întreținerea rețelei	Electronic	N/A	Unitățile întreprinderii	Minim 3 ani
Registru de gestionare a cazurilor cu avifaună	Mediu ambient	Electronic	N/A	Mediu ambient	Minim 3 ani

PS.830.DE	Data: 13/02/23
Ediția: 4	Pagina: 16 din 80

Control de mediu al avifaunei în instalațiile electrice

8. Lista anexe

Anexa 1. Planul de acțiuni de Retragere a Cuiburilor

Anexa 2. Fișa privind acțiunile de identificare/retragere a cuiburilor

Anexa 3. Planul de acțiuni în caz de incident cu avifauna în instalații

Anexa 4. Specii de păsări protejate din cartea Roșie al Republicii Moldova

PS.830.DE	Data: 13/02/23
Ediția: 4	Pagina: 17 din 80

Evaluăți necesitatea tipării acestui document; după tipărire, va fi considerat exemplar necontrolat. Să protejăm mediul ambiant.

Proprietatea Premier Energy Distribution. Reproducerea este interzisă.

Control de mediu al avifaunei în instalațiile electrice

Anexa 1: Planul de acțiuni de Retragere a Cuiburilor

Consecutivitate acțiuni	1	Înștiințarea Inspectoratului pentru Protecția Mediului teritorial preventiv cu 15 zile calendaristice. Specificarea numărului de cuiburi, amplasarea exactă, speciile implicate și motivele retragerii.
	2	În caz de prezență a ouălor sau puilor, se va consulta cu Inspectoratul pentru Protecția Mediului teritorial referitor la existența unui centru de recuperare a păsărilor în zona corespunzătoare sau în lipsa acestuia, unui spațiu adecvat pentru acestea. Este necesară prezența unui personal specializat pentru manipularea ouălor și puilor.
	3	Responsabilul Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. prezent la procesul de retragere trebuie să actualizeze informația din Fișa identificare/retragere Anexa 2

Control de mediu al avifaunei în instalațiile electrice

Anexa 2: Fișa privind acțiunile de identificare/retragere a cuiburilor

PS.830.DE Anexa 2		Ediția 1	
FIȘA DE IDENTIFICARE / RETRAGERE A CUIBURILOR			
IDENTIFICARE			
Persoana care identifică:		Data identificării:	
Sector/Unitate:			
LOCALIZARE			
Linie: Număr de piloni:		Stație de transformare: PT:	
Risc de electrocutare RIDICAT ☐ MEDIU ☐ SCĂZUT ☐		Cuib repetat DA ☐ NU ☐	
Specie:			
Observații:			
Responsabil Întreținere:			
RETRAGERE			
Persoane prezente:		Data retragerii:	
Retragerea ouălor	Da ☐ Nu ☐	Cine retrage: Unde sunt transportate:	
Retragerea puilor	Da ☐ Nu ☐	Cine retrage: Unde sunt transportați:	
Observații:			
Responsabil retragere:			

PS.830.DE	Data: 13/02/23
Ediția: 4	Pagina: 19 din 80

Control de mediu al avifaunei în instalațiile electrice

Anexa 3: Planul de acțiuni în caz de incident cu avifauna în instalații

Situatie de urgență: Incident cu avifaună în instalații			
Aspect ambiental asociat		1	Afectarea avifaună
Consecutivitate acțiuni	1	În cazul detectării, în timpul realizării operațiilor de întreținere și exploatare a instalațiilor electrice, a cazurilor de mortalitate sau rănire ireversibilă la una sau mai multe specii de păsări protejate (coliziune sau electrocutare) se va comunica despre aceasta către Inspectoratul pentru Protecția Mediului teritorial.	
	2	În cazul detectării în timpul realizării operațiilor de întreținere și exploatare a instalațiilor electrice, a cazurilor de coliziune sau electrocutare a speciilor de păsări protejate, se va acționa în conformitate cu NM.002.DE.	
	3	Mediu Ambient din cadrul întreprinderii, împreună cu Unitatea, va analiza necesitatea adoptării, unor măsuri pentru această instalație.	
Responsabilități	Personalul	Îndeplinirea cerințelor descrise.	
	Unitatea	Comunicarea către Mediu Ambient și Inspectoratul pentru Protecția Mediului teritorial.	
	Mediu Ambient	Participă la investigarea accidentului în cazul când acest lucru este solicitat de Unitatea operativă unde s-a produs cazul. Analizează și evaluează necesitatea adoptării unor măsuri.	

PS.830.DE	Data: 13/02/23
Ediția: 4	Pagina: 20 din 80

Anexa 4: Specii de păsări protejate din Cartea Roșie a Republicii Moldova

Pelecanus onocrotalus (Linnaeus, 1758)

PELICAN COMUN

Ordinul *Pelecaniformes*
Familia *Pelecanidae*

Foto: © 123RF.com; Stelian Porojnicu

ANIMALE / Păsări

STATUTUL. Specie periclitată [Endangered (EN)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova sosește pentru oferta de hrană în bălțile și lacurile din zona de sud în lunile de vară. Peste hotarele țării cuibărește în sud-estul Europei, în nord-estul Africii și în Asia de Sud-Est. Păsările eurasiatice sunt migratoare, cele africane – sedentare. (1)

HABITATUL. Bazinul acvatic mare, bogate în pește. Cuibărește în Delta Dunării pe plauri și stufării imense. Face deplasări în căutarea hranei pe lacul Beleu, bălțile de la Manta (Cahul) și pe lacurile de la Congaz și Taraclia.

ASPECTUL CANTITATIV. Sosesc în scopul găsirii hranei în număr a câte-

va sute de păsări. În Delta Dunării cuibăresc aproximativ 3 600 de perechi. (1)

FACTORII LIMITATIVI. Reducerea locurilor de cuibărit și a sursei de hrană.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Sosește în Delta Dunării în martie–aprilie. Cuibărește în colonii mari. Femela depune 2 ouă într-un cuib masiv, construit din fragmente de trestie, papură. Incubația durează cinci săptămâni. Primele zile puii sunt hrăniți de părinți prin regurgitare. (2) Unul din adulți se află în cuib pentru a proteja puii de dușmani și de razele solare. La 60-70 de zile ei sunt apti de zbor. (3) Pe la mijlocul toamnei pasărea se în-

dreaptă spre cartierele de iernat din Delta Nilului.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Se reproduce în menajerii.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Păstrarea bălților mari cu stufărișuri și a lacurilor bogate în pește.

Surse de informație
1. Munteanu, 2009; 2. Munteanu et al, 2006; 3. Radu, 1988.

A. Munteanu

PS.830.DE

Data: 13/02/23

Ediția: 4

Pagina: 21 din 80

Evaluati necesitatea tipăririi acestui document; după tipărire, va fi considerat exemplar necontrolat. Să protejăm mediul ambiant.

Proprietatea Premier Energy Distribution. Reproducerea este interzisă.

Pelecanus crispus (Bruch, 1832)
PELICAN-CREȚ

Ordinul *Pelecaniformes*
Familia *Pelecanidae*

ANIMALE Păsări

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova sosește pentru oferta de hrană în bălțile de pe r. Prut, pe lacurile Congaz, Taraclia din lunca r. Ialpug. (1) Pește hotarele țării cuibărește în Muntenegru, Grecia, Albania, România, Bulgaria, spre est – pe Marea Azov, Marea Caspică, pe unele lacuri în Kazahstan și Mongolia, în Asia Mică. (2)

HABITATUL. Bazinele acvatice mari, bogate în pește și stufărișuri. În funcție de sursa de hrană, poate să fie prezentă în același habitat timp de 2-3 săptămâni, apoi se deplasează spre alt bazin acvatic.

ASPECTUL CANTITATIV. Pentru hrană apare în lunile mai–iunie în grupuri de zeci de păsări care se țin aparte sau împreună cu pelicanul comun.

FACTORII LIMITATIVI. Lipsa locurilor de cuibărit și reducerea resurselor piscicole.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Oaspete de vară în căutarea hranei. Cuibărește în Delta Dunării în colonii mici. Ponta din 2, mai rar – 1-3 ouă. Durata clocitului este de 30-32 de zile. Puii stau în cuib aproape două luni și sunt hrăniți cu pește. (3) La vârsta de trei luni devin independenți. Maturitatea sexuală a speciei o atinge la patru ani. În octombrie părăsește Delta Dunării, îndreptându-se spre cartierele de iernat în Delta Nilului.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Se reproduce în menajerii.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Evitarea deranjului în timpul aflării în căutarea hranei pe teritoriul republicii; combaterea braconajului.

Surse de informație
1. Munteanu et al., 2006; 2. Munteanu, 2009; 3. Korodi, 1964.

A. Munteanu

Phalacrocorax pygmaeus (Pallas, 1773)

CORMORAN-MIC

Ordinul *Pelecaniformes*
Familia *Phalacrocoracidae*

Foto: © 120RF.com, George Alenxandru

ANIMALE / Păsări

STATUTUL. Specie critic periclita-
tă [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldo-
va a fost semnalată în cursul Pru-
tului Inferior, cuibărind în colonii
mixte. (1) În jur de 75% din arealul
speciei este localizat în Europa.

HABITATUL. Lacurile și iazurile extin-
se, cu vegetație arboricolă (sălcii),
folosite drept locație pentru cui-
buri. În timpul iernii stă pe lacurile
de acumulare și iazurile piscicole
abandonate.

ASPECTUL CANTITATIV. În Republica
Moldova efectivul constituie 250-
300 de perechi cuibăritoare, cea mai
mare parte concentrându-se în ba-
zinul Prutului Inferior (lacul Man-
ta, bălțile din preajma localităților

Colibași, Brânza, Văleni și Rezerva-
ția Științifică „Prutul de Jos”). Popu-
lația europeană reprezintă 27 000-
30 000 de perechi cuibăritoare.

FACTORII LIMITATIVI. Asanarea mlaș-
tinilor din sectorul inferior al Pru-
tului și Nistrului; campaniile de dis-
trugere a păsărilor ihtiofage; devas-
tarea ilegală a cuiburilor; impușcarea
păsărilor ce se hrănesc din pescării.

**PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECO-
LOGICE.** Cuibărește în colonii mixte
cu cormoranul-mare, stârcul, egre-
tele și rareori cu țigănușul, în săl-
cii, câteodată în stuf. (2) Maturita-
tea sexuală o atinge la vârsta de 2 ani.
Hrana este alcătuită din pește, dar în
mod ocazional poate consuma și li-

pitori, crustacee, insecte acvatice,
gasteropode. (1, 3)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu
se cunosc date.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocroti-
tă de lege, inclusă în: Directiva Pă-
sări (*Anexa I*); Convenția de la Ber-
na, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la
Bonn, 1979 (*Anexa II*).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Protecția
colonilor; restaurarea habitatelor;
administrarea eficientă a arealelor;
eliminarea plaselor pescărești.

Surse de informație
1. Gache, 2000; 2. Munteanu, 1999; 3. Mun-
teanu et al., 2006.

C. Cojan

ANIMALE / Păsări

Ardea purpurea (Linnaeus, 1766)

STÂRC-ROȘU

Ordinul Ciconiiformes
Familia Ardeidae

Photo © 123RF.com/Michiel Lurie

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabile (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova este frecventă în bălțile din cursul inferior al Prutului și Nistrului, uneori populează stufărișurile din zonele centrală și de nord. Peste hotarele țării este răspândită în Europa Centrală și de Sud, spre est – până în Asia Centrală, Extremul Orient, India, China, în estul Africii, Madagascar. (1)

HABITATUL. Bălțile cu stufărișuri sau pâlcuri de salcie de înălțime medie, situate în acvatoriile cu adâncimi mici. În perioada postnیدicolă, poate fi observată și pe iazuri în căutarea hranei.

ASPECTUL CANTITATIV. În anii '70 ai sec. XX, efectivul speciei era de câteva sute de păsări, la același nivel cu stârcul-cenușiu (2), iar în prezent este în declin, constituind aproximativ 20-30 de perechi clocitoare.

FACTORII LIMITATIVI. Asanarea bălților și dispariția suprafețelor masive de stufărișuri.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. În decada a doua a lunii aprilie, își construiește cuibul în stufăriș, mai rar în sălcii. (3) Ponta este constituită din 4-5 ouă de culoare albastrui-verzui-deschis. Incubația durează aproximativ 4 săptămâni. Puii eclozați sunt încălziți și protejați de femelă, iar masculul îi asigură cu hrană. În continuare ambii părinți îi alimentează cu pește mărunt, amfibieni, insecte. Puii încep să zboare la o lună și jumătate, însă la două luni se despart de părinți. (4) Specia părăsește meleagurile noastre toamna.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu există informații.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Ocrotirea habitatelor de reproducere și hrană.

Surse de informație

1. Cartea Roșie a vertebratelor din România, 2005; 2. Аверин et al., 1971; 3. Munteanu et al., 2006; 4. Ignat, 2009.

A. Munteanu

Ardeola ralloides (Scopoli, 1769)

STÂRC-GALBEN

Ordinul *Ciconiiformes*
Familia *Ardeidae*

Foto: © 123RF.com; Danu Montanari

ANIMALE / Păsări

STATUTUL. Specie periclitată [Endangered (EN)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova cuibărește în bălțile din cursul inferior al Prutului și Nistrului. În timpul pasajului se întâlnește și în alte zone la hrană și odihnă. Peste hotarele țării este răspândită în Europa de Sud-Est, Transcaucazia, Asia Mică, Asia Centrală, Africa de Nord și Madagascar. (1)

HABITATUL. Bălțile cu ape mici, vegetație acvatică (stuf, papură, rogoz) și sălcisuri din cursul inferior al Prutului și Nistrului.

ASPECTUL CANTITATIV. În anii '90 ai sec. XX, în colonia mixtă de lângă Combinatul piscicol de la Cahul cuibăreau cca 140 de perechi. (2) În prezent se reproduc aproximativ 15-20 de perechi.

FACTORII LIMITATIVI. Degradarea ecosistemelor acvatice, exprimată prin deficitul de hrană și/sau al locurilor de cuibărit.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Sosește mai târziu decât alte ardeide, în prima jumătate a lunii aprilie. De obicei, cuibărește în colonii împreună cu celelalte specii de ardeide pe sălcii sau pe stuf. Cuiburile sunt amplasate la etajul de jos al coloniei lângă cele ale stârcului-cenușiu sau ale egretei-mici. Ponta deplină este constituită din 4-5 ouă de culoare albastruie-verzuie. (3) Incubația durează 23-24 de zile. Puii sunt hrăniți cu insecte, pești mici și broaște. Încep să zboare la vârsta de 40 de zile. Migrează de la sfârșitul lunii august până în octombrie.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu există informații.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Ocrotirea habitatelor acvatice bogate în locuri de cuibărit și hrană.

Surse de informație
1. Иванов, 1976; 2. Ганя, Зубков, 1989;
3. Munteanu et al, 2006.

A. Munteanu

ANIMALE / Păsări

Botaurus stellaris (Linnaeus, 1758)

BUHAI-DE-BALTĂ

Ordinul *Ciconiiformes*
Familia *Ardeidae*

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabile (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În unele areale din Europa, inclusiv în Republica Moldova, pe timpul iernii, pot rămâne exemplare solitare, dacă găsesc condiții de supraviețuire și resurse trofice. (2, 3)

HABITATUL. Suprafețele acvatice cu ape nu prea adânci; stufăriile întinse și compacte; tufișurile și subarboretul.

ASPECTUL CANTITATIV. Efectivul european este estimat la 34-54 mii de perechi cuibăritoare. În România sunt înregistrate 1 500-2 000 de perechi cuibăritoare, iar în Ucraina – 10-15 mii. Pe teritoriul Republicii Moldova se găsesc 40-50 de perechi, mai

ales în văile lacurilor din cursul inferior al Prutului și pe fl. Nistru. (1)

FACTORII LIMITATIVI. Distrugerea habitatelor acvatice, secarea suprafețelor acvatice, precum și poluarea apelor stagnante și lin curgătoare.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Pasăre solitară ce cuibărește în stufării întinse, fiind foarte rar văzută de om. Sezonul de reproducere începe primăvara devreme. Masculul este poligam. În caz de pericol, își întinde ciocul îndreptat în sus, într-o postură rigidă, fiind greu de observat, deoarece dungile verticale de pe corp imită perfect tulpinile stufărișului. Se hrănește cu peștișori, mormoloci, crustacee acvatice, insecte acvatice și icre de pește. (2, 4)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu se cunosc date.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*); SPEC 3.

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Conservarea habitatelor acvatice; interzicerea arderii stufului; tăierea sălciișului, răchitișului și a păpurișului; prevenirea poluării apelor.

Surse de informație
1. Burfield, van Bommel, 2004; 2. Cojan, Munteanu, 2009; 3. Cojan, Bogdea, 2009; 4. Munteanu, 1999.

C. Cojan

Casmerodius (Egretta) alba (Linnaeus, 1758)

EGRETĂ-MARE

Ordinul *Ciconiiformes*
Familia *Ardeidae*

ANIMALE / Păsări

Foto: T. Cozari

STATUTUL. Specie periclitată [Endangered (EN)].

RĂSPÂNDIREA. Specie cosmopolită din tipul faunistic chinez. În Republica Moldova este întâlnită prin mai multe bazine acvarice. Peste hotarele ei este răspândită în zonele temperate și tropicale ale globului. În Europa are un areal discontinuu.

HABITATUL. Bălțile și iazurile cu ape puțin adânci, cu vegetație palustră, bogate în hrană.

ASPECTUL CANTITATIV. Aproximativ 30-50 de perechi. Are tendința de lărgire a ariei.

FACTORII LIMITATIVI. Degradarea și reducerea habitatelor. (1)

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Apare în pasajul de primăvară în prima jumătate a lunii martie. În aprilie își construiește cuibul în stufărișuri, pe sălcii joase în colonii mixte cu alte specii de stârci: stârcul-cenușiu, egreta-mică, stârcul-galben, stârcul-roșu. Ponta este constituită din 3-4 ouă de culoare albastră-verzuie. Clocesc alternativ ambii părinți, timp de 25-27 de zile. (2) În prima jumătate a lui mai apar primii pui. Timp de 6 săptămâni puii sunt hrăniți de păsările adulte cu pești, broaște, insecte. În luna iulie puii împreună cu părinții părăsesc cuibul. Spre sfârșitul verii începe formarea stolurilor de mi-

grație. Unii indivizi se rețin și în lunile de toamnă.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu există informații.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Crearea condițiilor necesare pentru reproducere.

Surse de informație
1. Munteanu et al., 2010(2); 2. Munteanu et al., 2006.

A. Munteanu

Ciconia ciconia (Linnaeus, 1758)

BARZĂ-ALBĂ

Ordinul *Ciconiiformes*
Familia *Ciconiidae*

ANIMALE / Păsări

Foto: © 123RF.com, Evgeny Podkojvet

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabile (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește în preajma localităților ce au biotopi acvatici. Peste hotarele ei este răspândită în Europa, Asia, Extremul Orient, Japonia și în Africa de Nord. (1)

HABITATUL. Cuibărește în localitățile din apropierea apelor, pe acoperișuri, pe cumpăna fântânilor, pe pilonii de telegraf și ai liniilor electrice (2), mai rar pe arbori.

ASPECTUL CANTITATIV. Prin anii '80 ai sec. XX, efectivul numeric constituia circa 800-900 de perechi. (2) În prezent, populația este în declin numeric, cuprinzând cca 400-600 de perechi clocitoare. (3)

FACTORII LIMITATIVI. Procesul de modernizare și transformare a biotopilor antropizați, ceea ce a contribuit la reducerea bazei trofice.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Sosește în a doua decadă a lunii martie. Cuibul este construit de ambii parteneri. Cuibăresc solitar. Ponta este formată din 3-4 ouă albe mate, depuse la un interval de 2-3 zile. Puii sunt hrăniți prin regurgitare de ambii părinți, apoi aceștia se alimentează de sine stătător cu broaște, șerpi, insecte, rozătoare mici. Pe la finele lunii august își iau zborul spre sudul Africii.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Lipsește informația.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Crearea condițiilor propice pentru nutriție și reproducere în preajma localităților unde sunt prezenți biotopi acvatici.

Surse de informație
1. Munteanu, 1999; 2. Ganea, 1987; 3. Munteanu et al., 2010(1).

N. Sochircă

Ciconia nigra (Linnaeus, 1758) **BARZĂ-NEAGRĂ**

Ordinul Ciconiiformes
Familia Ciconiidae

ANIMALE / Păsări

Foto: © A. Savin

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește în perioada de cuibărit atât în apropierea pădurilor din zonele centrală și de nord, cât și în bălțile din zona de sud. Peste hotarele țării arealul include transpalearticul cuprins între 30 și 60° lat. N., este răspândită de la Oceanul Atlantic până la Oceanul Pacific. (1) Iernează în Africa și sudul Asiei.

HABITATUL. Pădurile cu copaci înalți; apele curgătoare, izolate de prezența omului. Cuibărește și în plopi înalți, înconjurați cu brâie de stuf, nemijlocit în mlaștina bogată în hrană.

ASPECTUL CANTITATIV. Până în anii '50 ai sec. XX cuibăreau câteva perechi

în apropierea s. Cioburciu (Ștefan-Vodă). (2) În prezent cuibăresc 4-5 perechi.

FACTORII LIMITATIVI. Deranjul în perioada de cuibărit; tăierea copacilor seculari și reducerea resurselor de hrană.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Sosește pe la mijlocul lunii aprilie. De obicei, păsările adulte se întorc în perechi la cuiburile din anii precedenți, amplasate în vârful coronamentului arborilor înalți. Pe la sfârșitul lunii aprilie–începutul lui mai, femela depune 3-5 ouă albe cu nuanțe verzui. Incubația durează 35-40 de zile. (3) Masculul asigură puii cu hrană (pești, amfibieni, insecte). În migrația de toamnă se adu-

nă în stoluri zeci de indivizi în bălțile din sudul republicii.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu există informații.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Directiva Păsări (Anexa I); CITES (Anexa II); Convenția de la Berna, 1979 (Anexa II); Convenția de la Bonn, 1979 (Anexa II); Cartea Roșie a Republicii Moldova (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Excluderea deranjului în raza de 100 m de la cuib în perioada de reproducere; protecția arborilor în care sunt amplasate cuiburile.

Surse de informație

1. Munteanu, 2009;
2. Ганя, Зубков, 1989;
3. Munteanu et al., 2006.

A. Munteanu

ANIMALE / Păsări

Platalea leucorodia (Linnaeus, 1758)

LOPĂTAR

Ordinul *Ciconiiformes*
Familia *Threskiornithidae*

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova cuibărește în bălțile din cursul inferior al Prutului și Nistrului. (2) Fiind specie paleartică, are răspândire discontinuă în Europa și Asia. (1)

HABITATUL. Bălțile și lacurile cu stufăriș sau sălcii de înălțime medie și ape puțin adânci.

ASPECTUL CANTITATIV. Aproximativ 10-20 de perechi. (3)

FACTORII LIMITATIVI. Degradarea habitatelor acvatice prin arderea stufului; deranjarea păsărilor în perioada de reproducere; reducerea suprafețelor inundabile.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Apare pe la sfârșitul lunii martie–începutul lunii aprilie în stoluri a câte 15-20 de păsări. Cuibărește în colonii monospecifice sau mixte în stufăriș uscat ori în sălcii mici. Ponta deplină constituie 3-4 ouă albicioase, cu pete roșii, de formă ovoidă. Clocesc alternativ ambii părinți timp de 23-24 de zile. La 7 săptămâni, puii sunt ațți de zbor. (4) Datorită adaptării ciocului, prin mișcări de la stânga la dreapta și viceversa, pasărea filtrează o parte de organisme de zooplancton și fitoplancton din apele mici. Folosește, de asemenea, pești mici, broaște. În luna august se adună în stoluri de

zeci și sute de păsări pentru pasajul de toamnă și migrează spre sud.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu există informații.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Trecerea habitatelor de cuibărit în arii protejate de stat; excluderea incendiilor stufărișului, a deranjului și combaterea braconajului.

Surse de informație
1. Munteanu, 2009; 2. Munteanu et al., 2006; 3. Munteanu et al., 2010(2); 4. Ignat, 2009.

A. Munteanu

Plegadis falcinellus (Linnaeus, 1766)

TIGĂNUȘ

Ordinul *Ciconiiformes*
Familia *Threskiornithidae*

ANIMALE / Păsări

Foto: © 123RF.com, Leonid Papis

STATUTUL. Specie critic periclita-tă [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldo-va cuibărește în bălțile Prutului de Jos. În căutarea hranei frecventează și bălțile din cursul inferior al Nis-trului. Are un areal vast; se întâlnește pe cinci continente. Peste hotarele țării este răspândită din sudul Euro-peii până în Asia Centrală și de Est, în Filipine, Indonezia, Australia, sudul Africii, Madagascar și în Ameri-ca Centrală. (1)

HABITATUL. Bălțile întinse cu ape pu-țin adânci, stufărișuri și sălcășuri. Se hrănește în luncile inundabile.

ASPECTUL CANTITATIV. Aproximativ 5-10 perechi la cuibărit în bălțile Prutului de Jos. (2) În scopul găsi-

rii hranei, apare și pe apele din lunca Nistrului Inferior.

FACTORII LIMITATIVI. Degradarea și reducerea suprafețelor zonelor ume-de.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECO-LOGICE. Specie de origine meditera-neeana. Sosește în prima jumătate a lunii aprilie. La mijlocul lunii mai cuiburile cu ponta din 3-4 ouă al-băstrui-verzui sunt amplasate în săl-cii la înălțimea de 4 m, la periferia coloniei, compuse din stărți, egre-te, cormorani-mici și lopătari. (3) Clocesc alternativ femela și mascu-lul timp de 21 de zile. Puii sunt hră-niți de părinți timp de 48-50 de zi-le cu insecte acvatice, melci, pești mici. (3, 4) În luna august formea-

ză stoluri împreună cu păsările adul-te, iar pe la sfârșitul lunii migrează spre sud.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu există informații.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocroti-tă de lege, inclusă în: Directiva Pă-sări (*Anexa I*); Convenția de la Ber-na, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Ocrotirea habitatelor de reproducere și de hra-nă; excluderea deranjului în peri-oada de reproducere și combaterea braconajului.

Surse de informație
1. Munteanu, 2009; 2. Munteanu et al, 2010(2); 3. Munteanu, et al., 2006; 4. Ignat, 2009.

A. Munteanu

Anser erythropus (Linnaeus, 1758)

GÂRLIȚĂ-MICĂ

Ordinul *Anseriformes*
Familia *Anatidae*

Foto © IZBRZ.com - Michael Linn

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabile (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește în cursul inferior al Prutului, ca oaspete de iarnă, mai ales pe terenurile agricole. Iernează în Bulgaria, România, Ucraina, Grecia și Peninsula Balcanică. (2, 4)

HABITATUL. Pajiștile ce conțin culturi agricole de toamnă. Noaptea o petrece în stufăriile bălților din Prutul Inferior, în stolurile mixte cu alte specii de găște.

ASPECTUL CANTITATIV. Populația estimată în cartierele de iernare este de circa 1 900 de exemplare. Specia cuibăritoare europeană este foarte mică (circa 240 de perechi), înregistrându-se un declin permanent.

Păsările prezente în timpul iernii în Republica Moldova sunt estimate la 30-35 de exemplare. (1)

FACTORII LIMITATIVI. Distrugerea habitatelor prin construirea acumulezilor de apă pentru producerea energiei electrice; deranjul din zonele de cuibărit și cele de iernare; mortalitatea produsă de vânătoarea accidentală și braconajul.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Se hrănește cu grâu și orz-de-toamnă, cu vegetație fragedă și semințe rămase în urma lucrărilor agricole. (3)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Lipsesc informația.

STAREA DE PROTECȚIE. Protejată teritorial în rezervațiile științifice „Prutul de Jos”, „Pădurea Domnească”. A fost inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*); SPEC 1.

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Desemnarea zonelor protejate; stoparea vânării; reducerea deranjului generat de activitățile agricole, turistice, precum și combaterea braconajului atât în zonele de cuibărit, cât și în cele de iernare.

Surse de informație
1. Burfield, van Bommel, 2004; 2. Gache, 2000; 3. Munteanu, 1999; 4. Munteanu et al., 2006.

C. Cojan

Aythya nyroca (Guld., 1770)

RAȚĂ-ROȘIE

Ordinul *Anseriformes*
Familia *Anatidae*

ANIMALE / Păsări
Foto: T. Cocari

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește în bălțile Prutului Inferior. Peste hotarele țării populează un teritoriu vast, însă discontinuu, din sud-vestul Europei până în Asia Centrală. (2) Iernezează în Marea Mediterană și în Africa.

HABITATUL. Bălțile mari cu ape adânci și vegetație emersă bogată (stuf, papură); în special insulele plutitoare.

ASPECTUL CANTITATIV. Până în anii '70 ai sec. XX era o specie comună. Prin anii '90 ai sec. trecut, numărul păsărilor s-a redus considerabil în populația vestică a speciei. În prezent cuibăresc 30-40 de perechi.

FACTORII LIMITATIVI. Degradarea habitatelor naturale; reducerea suprafețelor de stufăriș; deranjul în perioada de cuibărit.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Primele păsări sosesc în bălțile din sudul țării pe la mijlocul lunii martie. În a doua jumătate a lui aprilie rața începe să-și construiască cuibul din fire de plante uscate, căptușit cu puf, la marginea apei pe sol sau pe insulițe plutitoare, camuflat în vegetație, cu ieșire spre apă. Ponta este compusă din 10-12 ouă. Fiind foarte prudentă, în caz de pericol părăsește pe neobservate cuibul acoperit cu puf. Femela clocește după depunerea ultimului ou timp de 25-26 de zile. (1) Puii eclozați, după câteva

ore, părăsesc cuibul, urmând femela în locuri mai retrase. Pe la mijlocul lunii august, majoritatea puilor încep să zboare.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu există informații.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa III*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Ocrotirea habitatelor cu ape adânci și insule bogate în vegetație emersă.

Surse de informație
1. Anepșii et al., 1981; 2. Cartea Roșie a vertebratelor din România, 2005.

A. Munteanu

Branta ruficollis (Pallas, 1769)
GÂSCĂ-CU-GÂT-ROȘU

Ordinul *Anseriformes*
Familia *Anatidae*

ANIMALE / Păsări

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerable (VU)].

RĂSPÂNDIREA. Specie endemică pentru spațiul Rusiei. În perioada de reproducere arealul este restrâns și se întâlnește în tundrele Rusiei siberiene. Iernează în zona de vest a Mării Negre, în România, Bulgaria, Ucraina și în Republica Moldova. (4)

HABITATUL. Zonele umede din bazinul Prutului Inferior (s. Colibași, Brânza, Văleni (Cahul), lacurile Manta și Belev). (3)

ASPECTUL CANTITATIV. Populația speciei este estimată în cartierele de iernare la circa 30 000 de exemplare. (1) Pe plan global, cu toate acțiunile privind conservarea habitatelor de cui-

bărit și iernat, acestea relevă o creștere nesemnificativă a efectivului.

FACTORII LIMITATIVI. Accesul omului în locurile de înoptat și refugiu; utilizarea irațională a substanțelor chimice pe suprafețele agricole; distrugerea habitatului; coliziunea cu firele de înaltă tensiune; braconajul și turbinele eoliene.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Cuplurile se formează pentru toată viața, iar maturitatea sexuală o ating la vârsta de 3 ani. Se hrănesc cu vegetale, insecte, dar și cu semințe de cereale (grâu, porumb, ovăz, secară, orz). (2)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Lipsește informația.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); CITES (*Anexa II*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*); SPEC 1.

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Utilizarea rațională a pesticidelor și insecticidelor; combaterea braconajului, a vânării ilegale; limitarea accesului omului în locurile de înoptare și hrănire.

Surse de informație
1. Burfield, van Bommel, 2004; 2. Cojan, 2008; 3. Cojan, Munteanu, 2009; 4. Munteanu et al., 2006.

C. Cojan

Cygnus cygnus (Linnaeus, 1758)

LEBĂDĂ-DE-IARNĂ

Ordinul *Anseriformes*
Familia *Anatidae*

ANIMALE / Păsări

Foto: © T. Coan

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerable (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova este oaspete de iarnă, preferând lacurile puțin adânci cu apă stătătoare sau lin curgătoare. Este răspândită în regiunile nordice ale Eurasiei (Rusia, Scandinavia, Islanda), migrând spre zonele temperate din sudul Europei și Asiei unde ierneză. (2, 3, 4)

HABITATUL. Lacurile cu ape stătătoare sau lin curgătoare din cursul inferior al Prutului, cu precădere Belev și Manta, dar și fl. Nistru.

ASPECTUL CANTITATIV. În cartierele de iernare sunt circa 68 mii de păsări. Populația din România este inventariată la 3 000-4 500 de exemplare, în Ucraina – la 1 000-5 000

de exemplare, în Republica Moldova – la 25-30 de indivizi, mai ales pe suprafețele acvatice de la Dubăsari (UATSN), dar și în cursul inferior al Prutului și pe văile Nistrului. (1)

FACTORII LIMITATIVI. Distrugerea habitatelor prin construirea lacurilor de acumulare pentru producerea energiei electrice; deranjul; vânătoarea și braconajul.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Durata vieții ajunge la circa 8 ani. Este în general o specie vegetariană, consumând plante acvatice (tulpini, frunze, rădăcini, muguri), dar poate folosi ca hrană și nevertebrate mici. (4) Cuibărește pe lângă lacurile de stepă cu ape puțin adânci, lacurile naturale și iazurile de tun-

dră, unde nu sunt deranjate de bărci și activitatea umană.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu se cunosc date.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Combaterea vânării ilegale și a braconajului; utilizarea rațională a fertilizanților; instalarea semnalelor sonore pe liniile de înaltă tensiune.

Surse de informație
1. Burfield, van Bommel, 2004; 2. Giachia, 2001; 3. Munteanu et al., 2006; 4. Tucker et al., 1997.

C. Cojan

Cygnus olor (Gmelin, 1789)
LEBĂDĂ-DE-VARĂ

Ordinul *Anseriformes*
Familia *Anatidae*

ANIMALE / Păsări

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabile (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește în cursul inferior al Prutului și pe fl. Nistru. În iernile blânde, unele exemplare rămân la noi pe suprafețele acvatice neînghețate. Peste hotarele țării este întâlnită cu precădere în nordul Europei și Asia. Iarna migrează spre sudul Mării Caspice, în Delta Nilului și în estul Mării Mediterane. (2, 3)

HABITATUL. Lacurile cu ape adânci, bogate în vegetație pentru cuibărit și refugiu. (2)

ASPECTUL CANTITATIV. Efectivul european al speciei reprezintă 86 000-120 000 de exemplare. În România specia este estimată la 750-1 000 de

perechi cuibăritoare, în Ucraina – la 950-1 550, iar în Republica Moldova – la 70-120. (1)

FACTORII LIMITATIVI. Înmulțirea excesivă a câinilor-enoți și a vulpilor care distrug pontele sau chiar mănâncă puii; lipsa locurilor de cuibărit; pășunatul în zonele acvatice; utilizarea irațională a chimicalelor și pesticidelor.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Consumă preponderent vegetale și în proporții mai mici hrană de origine animală. Este specie monogamă, formând perechile pentru toată viața. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 3 ani. (2)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Fiind imblanzită, se poate reproduce în captivitate.

STAREA DE PROTECȚIE. Este ocrotită de lege în rezervațiile științifice „Prutul de Jos”, „Pădurea Domnească”. A fost inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa II*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa III*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa I*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Limitarea pășunatului în habitatele acvatice; utilizarea rațională a chimicalelor și formarea platformelor artificiale (a plaurilor artificiali) pentru cuibărit.

Surse de informație
1. Burfield, van Bommel, 2004; 2. Cojan, Munteanu, 2009; 3. Munteanu et al., 2006.

C. Cojan

Netta rufina (Pallas, 1773) **RAȚĂ-CU-CIUȚ**

Ordinul *Anseriformes*
Familia *Anatidae*

ANIMALE / Păsări
Foto: © 12.007.com - Lenzia Argy

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabile (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova a fost înregistrată la cuibărit în anii '70 ai sec. XX în bălțile din cursul inferior al Prutului. (3) Peste hotarele țării populează zonele de stepă și de deșert din Europa, spre est – până în Mongolia, la sud – până în Tadjikistan. În Europa cuibărește sporadic. (2)

HABITATUL. Bălțile mari cu vegetație acvatică bogată; plaurii care alternează cu suprafețe de ape având adâncime diferită.

ASPECTUL CANTITATIV. Prin anii '70 ai secolului trecut au cuibărit 5-7 perechi. În prezent se observă într-un număr mic în pasaj.

FACTORII LIMITATIVI. Bălțile sunt lipsite de insule plutitoare (plauri) și de stufărișuri.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. În pasajul de primăvară sosește în a doua jumătate a lunii martie. Își construiește un cuib relativ mare, din tulpinițe de plante uscate, la marginea apei pe un suport tare, camuflat cu vegetație. Cuibul este căptușit cu puf. Ponta constă din 6-8 ouă de culoare maroniu-deschis. (1) Clocește numai femela. Masculul, după prima perioadă de incubație, se îndepărtează spre locurile de năpărlit. Peste 24-25 de zile puii eclozează. În primele zile de viață se țin în sectoarele acvatice dosite. Se hrănesc cu plante și insecte acvatice. Încep să zboare până la mijlocul lui august. Migrează în septembrie–octombrie.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu există informații.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa III*); Convenția de Bonn, 1979 (*Anexa II*).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Ocrotirea habitatelor de reproducere și hrană.

Surse de informație
1. Аперви et. al., 1981; 2. Munteanu, 2009; 3. Мунтяг, 1971.

A. Munteanu

PS.830.DE	Data: 13/02/23
Ediția: 4	Pagina: 37 din 80

Oxyura leucocephala (Scopoli, 1769)
RAȚĂ-CU-CAP-ALB

Ordinul *Anseriformes*
Familia *Anatidae*

ANIMALE / Păsări

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].
RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește în bălțile Prutului Inferior – lacurile Manta, Belevu, Jezer și fostele ferme piscicole de la Crihana Veche (Cahul). Peste hotarele țării este prezentă în sud-estul Europei. Iernează în Africa de Nord și pe coastele Mării Mediterane. (1)
HABITATUL. Lacurile stătătoare cu ape puțin adânci, bogate în nămol. (2)
ASPECTUL CANTITATIV. În Republica Moldova, în cartierele de iernare există circa 25 de indivizi. Populația cuibăritoare europeană constituie 400-550 de perechi, în timp ce populația hiemală, prezentă în cartierele de iernare – 1 400 de perechi.

FACTORII LIMITATIVI. Degradarea zonelor umede; arderea și tăierea stufului; deranjul provocat de activitățile piscicole, agricole și hibridizarea cu rața-jamaicană.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Este o specie monogamă doar în perioada sezonului de cuibărit. Pasăre solitară ce se adăpostește în cuiburi construite din stuf și papură, folosind uneori și cuiburile altor specii de rațe și de lișiță, chiar și cutiile artificiale. Se hrănește în special cu chironomide și larvele acestora, dar și cu alte insecte acvatice, cu gasteropode și vegetație acvatică. (3)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Puii crescuți artificial sunt eliberați în natură pentru repopularea speciei.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); CITES (*Anexa II*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*); SPEC 1.

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Crearea spațiilor de cuibărit prin instalarea cuiburilor și a coșurilor artificiale din nuiele; interzicerea tăierii și a arderii stufăriilor; folosirea rațională a pesticidelor și fertilizanților.

Surse de informație
1. Bürfield, van Bommel, 2004; 2. Ciocchia, 2001; 3. Gache, 2000.

C. Cojan

Tadorna ferruginea (Pallas, 1764) **CĂLIFAR-ROȘU**

Ordinul *Anseriformes*
Familia *Anatidae*

ANIMALE / Păsări

Foto: © T. Cobari

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabile (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se reproduce în apropierea lacurilor Congaz și Taraclia din lunca r. Ialpug. Peste hotarele țării populația palearticul din sud-estul Europei până în China Răsăriteană. (1)

HABITATUL. Lacurile din zona de stepă, cu condiții favorabile pentru construirea cuibului protejat de răpitori. (1)

ASPECTUL CANTITATIV. În ultimii ani cuibăresc 3 perechi. (3)

FACTORII LIMITATIVI. Deficitul locurilor de cuibărit; pășunatul excesiv al ovinelor; numărul mare de vulpi și câini vagabonzi.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Apare în perechi în prima jumătate a lunii martie. Pasărea folosește mult timp în căutarea vizuinilor părăsite de vulpi, bursuci sau cavități subterane convenabile pentru cuibărit, amplasate în apropierea bazinelor acvatice. Ponta constituie 8-12 ouă de culoare albă-crem. Incubația este realizată de femelă timp de cca 27 de zile. Masculul stă de veghe în apropiere, anunțând femela în caz de pericol. După eclozare, pe la mijlocul lunii iunie, femela cu puii se îndreaptă grăbiți spre apă. Adulții se hrănesc atât pe apă, cât și pe uscat cu vegetale și insecte. La mijlocul lunii august puii încep să zboare.

Se îndreaptă spre sud pe la mijlocul toamnei. (2)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Se reproduce în menajerii.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Ocrotirea habitatelor de reproducere și hrană.

Surse de informație
1. Munteanu, 2009; 2. Munteanu et al., 2006; 3. Munteanu et al., 2010(2).
A. Munteanu

ANIMALE / Păsări

Tadorna tadorna (Linnaeus, 1758)

CĂLIFAR-ALB

Ordinul Anseriformes
Familia Anatidae

Foto: © T. Cojan

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabile (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova apare sporadic pe diferite lacuri și bălți din interiorul țării. (1) Peste hotarele țării, populații mai numeroase se află în Marea Britanie. În România se întâlnește în mod special în Delta Dunării și în câteva porțiuni ale cursului r. Prut.

HABITATUL. Biotopii acvatice în apropierea cărora se află arbori înalți; văile râurilor mari; lacurile și iazurile cu malurile lutoase și nisipoase. (2, 3)

ASPECTUL CANTITATIV. Populația europeană este de circa 65 000 de perechi cuibăritoare. În Republica Moldova există 25-30 de perechi

de păsări, mai ales în s. Văleni, Colibași (Cahul), în Rezervația Științifică „Prutul de Jos” și pe lacurile de la Congaz și Taraclia. În România – mai mult de 220 de perechi, în Ucraina – 1 400-1 700.

FACTORII LIMITATIVI. Degradarea mediului și distrugerea habitatelor acvatice; poluarea cu chimicale; construirea barajelor; deranjul și mortalitatea produsă de vânarea accidentală și braconaj; stresul din perioada cuibăritului.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Se hrănește în special cu insecte acvatice, chironomide, viermi, scoici, alge, diferite plante acvatice, crustacee mici și cu unele gasteropode. (4)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Lipsesc informații.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Reducerea deranjului; desemnarea zonelor protejate în care cuibărește specia și crearea condițiilor optime de cuibărit, refugiu și odihnă.

Surse de informație
1. Burfield, van Bommel, 2004; 2. Cojan, Boșdea, 2009; 3. Cojan, 2008; 4. Munteanu et al., 2006.

C. Cojan

Aquila chrysaetos (Linnaeus, 1758) **ACVILĂ-DE-MUNTE**

Ordinul Accipitriformes
Familia Accipitridae

Foto: © T. Coabari

ANIMALE / Păsări

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. Specie politipică. În Republica Moldova se întâlnește neregulat în timpul migrațiilor. Peste hotarele ei este răspândită în America de Nord, Africa de Nord și în Eurasia.

HABITATUL. Pădurile riverane din Codrii Centrali; luncile Prutului și Nistrului. (1) Preponderent populază zonele montane sau cele submontane cu păduri mature, care alternează cu terenuri deschise. (2)

ASPECTUL CANTITATIV. În sec. XX era o specie clocitoare foarte rară, dar obișnuită în perioada migrației. (1) În prezent a fost observată în sezonul estival, se presupune că ar cuibări în pădurea de la Cornești (Ungheni). (3)

FACTORII LIMITATIVI. Tăierea arborilor din pădurile seculare; micșorarea bazei trofice; braconajul și deranjul în timpul reproducerii.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Cuiburile sunt construite la înălțimi considerabile pe copaci. Ponta este depusă în luna martie și constă din 1-3 ouă. Clocește în mare parte femela timp de 43 de zile. Consumă pradă de dimensiuni relativ mari și hrănește puii cu cele mai diverse specii de animale, predominând mamiferele și păsările de mărime medie, rareori mamiferele mici sau leșurile. (4)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Poate fi reprodușă în menajerii și crescătoriilor.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Lista Roșie a IUCN; CITES (*Anexa II*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Interzicerea tăierii copacilor înalți în pădurile seculare; combaterea braconajului; crearea zonelor strict protejate temporar în perioada de reproducere.

Surse de informație
1. Cartea Roșie a Republicii Moldova, 2001;
2. Snow, Perrins, 1998; 3. Zubcov et al, 2014; 4. Талушин et al, 2000.

N. Zubcov

Aquila clanga (Pallas, 1811)

ACVILĂ-ȚIPĂTOARE-MARE

Ordinul *Accipitriformes*
Familia *Accipitridae*

ANIMALE / Păsări

Foto: © T. Coșov

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește în zona centrală și în lunca râurilor. Peste hotarele țării este răspândită în zonele de pădure și silvostepă ale Europei de Est, ajungând până în China de Nord.

HABITATUL. În țară se întâlnește în pădurile de luncă ale Nistrului și Prutului. (1) Preferă pădurile în zonele inundabile, în special cu pajști, cu resurse trofice abundente. (2)

ASPECTUL CANTITATIV. În sec. XX cuibăreau 5 perechi ale speciei. (1) În prezent este întâlnită rar, inclusiv în sezonul de reproducere. (3)

FACTORII LIMITATIVI. Modificarea structurii pădurilor; degradarea habitatelor naturale; tăierea arborilor înalți; reducerea resurselor trofice de bază; braconajul și factorul de deranj în perioada de cuibărit.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Construiește cuibul pe copaci înalți. Ponta de obicei constă din 2 ouă. Durata incubației cuprinde aproximativ 42 de zile. Puii încep să zboare la vârsta de 2-2,5 luni. Păsările adulte și puii se hrănesc cu diferite animale (popândăi). (1)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Se reproduce în menajerii.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Lista Roșie a IUCN; CITES (*Anexa II*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Interzicerea tăierii copacilor înalți în pădurile seculare; combaterea braconajului; crearea zonelor strict protejate temporar pe parcursul perioadei de reproducere; educarea ecologică a populației prin mass-media.

Surse de informație
1. Ганя, Зубков, 1989; 2. Snow, Perrins, 1998; 3. Zubcov et al., 2014.
N. Zubcov

Aquila heliaca (Savigny, 1809)

ACVILĂ-IMPERIALĂ

Ordinul Accipitriformes
Familia Acciptridae

ANIMALE / Păsări

Foto: T. Coșan

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova este semnalată în timpul migrațiilor de primăvară și toamnă în Codrii Centrali. Peste hotarele țării populează zonele de stepă, silvostepă și de deșert ale Europei de Sud, nord-vestul Africii, ajungând până în China.

HABITATUL. Pădurile de luncă și cele insulare; Codrii; luncile Prutului și Nistrului. (1) Preferă pădurile cu teritorii riverane, unde populează colonii viabile de popândăi și alte specii de vertebrate terestre. (2)

ASPECTUL CANTITATIV. În trecut, în țară au fost înregistrate circa 10 perechi ale acestei specii. (1) În ultime-

le decenii, nu a fost semnalată în perioada de reproducere. (3)

FACTORII LIMITATIVI. Tăierea pădurilor seculare; reducerea resurselor trofice; utilizarea substanțelor chimice în agricultură pentru stărpirea rozătoarelor și a popândăilor; braconajul și deranjul în perioada reproducerii și vânzarea ilegală.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Cuibul este amplasat în coronamentul arborilor înalți. În aprilie, femela depune 1-3 ouă albe. Puii eclozează cu diferența de o săptămână. Înainte de plecarea din cuib, supraviețuiesc 1 sau 2 pui. Pasărea adultă se hrănește în mod special cu popândăi, alte rozătoare etc. (1)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Este menținută în captivitate.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Lista Roșie a IUCN; CITES (*Anexa II*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Combatearea braconajului; crearea zonelor strict protejate temporar pe parcursul perioadei de reproducere.

Surse de informație

1. Ганн, Зубков, 1989; 2. Snow, Perrins, 1998; 3. Zubcov et al., 2014.

N. Zubcov

ANIMALE / Păsări

Aquila pomarina (Ch.L. Brehm, 1831)

ACVILĂ-ȚIPĂTOARE-MICĂ

Ordinul Accipitriformes
Familia Accipitridae

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova va populează Codrii Centrali, de asemenea pădurile de luncă din cursurile r. Prut și fl. Nistru. Peste hotarele țării este răspândită în Europa de Est, Asia Mică, Caucaz, Asia Centrală și parțial în India. (1)

HABITATUL. Zonele de pădure și silvostepă din limitele arealului. (1) Populează pădurile din luncă pe cursurile r. Prut și fl. Nistru precum și cele din Codri. (2)

ASPECTUL CANTITATIV. În sec. XX se înregistrau câteva perechi în pădurile din lunca Nistrului. (2) Efectivul speciei s-a redus mult. Actualmente cuibăresc 2-5 perechi în lunca Prutului Medial, a Nistrului Inferior și în Codrii Centrali. (3)

FACTORII LIMITATIVI. Degradarea habitatelor; tăierea arborilor înalți; deficitul sursei de hrană; deranjul în perioada de reproducere.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Cuibul este situat pe copacii înalți. În aprilie, femela depune 2 ouă albe; incubația durează circa 40 de zile. Puii eclozează cu diferența de o săptămână. Supraviețuiește, de obicei, un singur pui. Hrana de bază a păsărilor adulte și a puiilor sunt popândăii și rozătoarele mici. (2)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Se reproduce în menajerii.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: CITES (*Anexa II*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Interzicerea tăierii copacilor înalți în pădurile seculare; combaterea braconajului; crearea zonelor strict protejate pe parcursul perioadei de reproducere.

Surse de informație
1: Snow, Perrins, 1998; 2: Ганя, Зубков, 1989; 3: Munteanu et al., 2010(2).
N. Zubcov

Aquila rapax (Temminck, 1828)

ACVILĂ-DE-STEPĂ

Ordinul Accipitriformes

Familia Accipitridae

Foto: E. Ciușar

ANIMALE / Păsări

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. Pe teritoriul Republicii Moldova au fost înregistrate păsări solitare în anii 1953, 1958, 1959 (1), 1962 și 1963. (2) Apare sporadic în perioada de migrație. Limita vestică a zonei de reproducere trece prin estul regiunii Rostov (Rusia).

HABITATUL. Stepele naturale întinse populate cu popândăi. În trecut avea condiții favorabile de cuibărit în zona de stepă a țării.

ASPECTUL CANTITATIV. Până în anii '70 ai sec. XX au fost observate exemplare solitare. În ultimele decenii nu a fost înregistrată. (3)

FACTORII LIMITATIVI. Reducerea considerabilă a suprafețelor de stepă și a

coloniilor de popândăi – sursa principală de hrană. (4)

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Sosește în a doua jumătate a lunii martie odată cu ieșirea din hibernare a popândăilor. În prima jumătate a lunii aprilie își construiește cuibul pe sol la marginea unei vălcele din tulpini groase de plante, tizic și cârpe. Uneori își instalează cuibul pe clăie de paie. Ponta constă din 2-4 ouă, mai frecvent – din 2-3, de culoare albă cu pete roz. Clocitul durează aproape o lună și jumătate. Primele zile puii sunt protejați de femelă, iar masculul îi asigură cu hrană. Progenitura se află în cuib mai bine de o lună.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Se reproduce în menajerii.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: CITES (*Anexa II*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Interzicerea strictă a vânării păsărilor răpitoare.

Surse de informație

1. Пузынов, Назаренко, 1962; 2. Аверин et al., 1971; 3. Гаев, Зубков, 1989; 4. Munteanu et al., 2006.

A. Munteanu

Circaetus gallicus (Gmelin, 1788)

ȘERPAR

Ordinul Accipitriformes
Familia Accipitridae

ANIMALE / Păsări

Foto: © 123RF.com; Georgei Almasan

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește în timpul migrației de-a lungul văilor fl. Nistru și r. Prut. Peste hotarele țării este răspândită în sudul Europei de Vest, Africa, China, în munții Himalaya, Asia de Vest și Centrală, Mongolia, Siberia de Sud-Vest. (1)

HABITATUL. Cuibărește în apropierea lizierei de pădure și a potecilor, unde se întâlnesc reptile – hrana de bază a acestor păsări; a fost semnalată în pădurile de luncă, în cele insulare din luncile r. Prut și fl. Nistru. (2)

ASPECTUL CANTITATIV. La mijlocul secolului trecut, în țară cuibăreau 5-6 perechi ale speciei. (2) În ultimii ani, în sezonul de reproducere nu a fost observată. (3)

FACTORII LIMITATIVI. Transformarea peisajelor; tăierea pădurilor seculare; reducerea resurselor trofice din cauza capturării șerpilor în scopuri comerciale.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Specia are o fertilitate foarte scăzută. Ponta este formată dintr-un ou alb sau albastru. Pasărea adultă se hrănește, în principal, cu reptile, amfibieni și alte animale. Este sensibilă la acțiunea veninului de șarpe; înainte de a înghiți șerpii capturați, le rupe capul.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Este menținută în captivitate.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: CITES (*Anexa II*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Combatearea braconajului, a capturării și distrugerii masive a șerpilor; crearea crescătoriilor de șerpi.

Surse de informație
1. Snow, Perrins, 1998; 2. Гань, Зубков, 1989; 3. Zubcov et al., 2014.

N. Zubcov

 Circus cyaneus (Linnaeus, 1766)

ERETE-VĂNĂT

Ordinul *Accipitriformes*
Familia *Accipitridae*

ANIMALE / Păsări
Foto © 1738F.com/Danilo Dykovic

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește în zonele centrală și de sud, în luncile Nistrului și Prutului. Peste hotarele țării este răspândită în America de Nord, Europa (în afara zonei mediteraneene), în Asia de Nord, inclusiv China de Nord-Vest și în Mongolia de Nord. (1)

HABITATUL. Teritoriile deschise: sectoarele de stepă, câmpurile, poienile, terenurile neprelucrate, văile râurilor, lizierele unde sunt răspândite resurse trofice abundente. (1) În țară populează teritoriile în luncile fl. Nistru și r. Prut. (2)

ASPECTUL CANTITATIV. În sec. XX, pasărea a fost observată în mod regulat în sezonul de reproducere în luncile fl. Nistru și r. Prut. (2) Actualmente, în timpul migrației și în unii ani din perioada de iernare, au fost observați câțiva indivizi, în principal în lunca Nistrului. (3)

FACTORII LIMITATIVI. Arderea vegetației primăvara și toamna în habitatele eretelui-sur; reducerea bazei trofice, a numărului de popândăi; braconajul.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Cuiburile sunt plasate pe sol în vegetația din iarbă uscată și în apropierea bazinelor acvatice. Ponta constă din 4-6 ouă albe. Femela clocește timp de o lună. Puii sunt hrăniți de ambii părinți timp de 35-45 de zile. Hrana lor constă din rozătoare mici, șopârle, broaște, păsări mici și insecte. (2)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Lipsesc informațiile.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); CITES (*Anexa II*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Crearea zonelor de protecție temporare în habitatul de reproducere a speciei; combaterea braconajului.

Surse de informație
1. Snow, Perrins, 1998; 2. Ганя, Зубков, 1989; 3. Zubcov et al, 2014.

N. Zubcov

Circus macrourus (Gmelin, 1771)

ERETE-ALB

Ordinul Accipitriformes
Familia Accipitridae

ANIMALE Păsări

Foto: © Ghemulif Deacbir

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. Pe teritoriul Republicii Moldova în ultimii ani nu a fost observată. (1) Peste hotarele ei se întâlnește pe spațiile deschise din stepa și silvostepa luncii fl. Dunărea (România); este răspândită până în Siberia de Vest și de Est, în nord-vestul Mongoliei, Crimeea, Caucaz, Iran. (3)

HABITATUL. Terenurile și câmpiile neprelucrate; lanșafaturile aride de tip deschis; pășunile, câmpurile agricole cu suficiente resurse trofice. (2)

ASPECTUL CANTITATIV. În prima jumătate a sec. XX, pasărea se întâlnește pe teritoriul dintre fl. Nistru și r. Prut. În ultimele decenii este o specie foarte rară la cuibărit. (2)

FACTORII LIMITATIVI. Arderea vegetației primăvara și toamna în habitatele speciei; reducerea bazei trofice; braconajul.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Cuiburile sunt amplasate în iarba deasă și înaltă, uneori pe ridicăturile de teren. Depunerea ouălor are loc în prima jumătate a lunii mai; panta constă din 3-5 ouă pestrice, care sunt clocite preponderent de femelă timp de o lună. Puii care eclozează au vârste diferite. Pe la mijlocul lui iulie, primii juvenili părăsesc cuibul. Pasărea adultă se hrănește cu diferite specii de animale, mai ales cu rozătoare mici, popândăi, uneori consumă păsări mici, șopârle. (2)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Lipsese informația.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Lista Roșie a IUCN; CITES (*Anexa II*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Combateră braconajului.

Surse de informație
1. Zubcov et al., 2014; 2. Ганн, Зубков, 1989; 3. Snow, Perrins, 1998.

N. Zubcov

Circus pygargus (Linnaeus, 1758)

ERETE-SUR

Ordinul Accipitriformes
Familia Accipitridae

ANIMALE Păsări

Photo: © 123RF.com; Michael Lunn

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova specia a fost observată în luncile inundabile din zonele fl. Nistru și râurilor țării. Peste hotarele ei este răspândită în Europa Centrală și de Sud, în nord-vestul Africii, sudul Siberiei de Vest, ajungând până la fl. Enisei, în Asia Mică și Centrală. (1)

HABITATUL. Cuibărește în luncile umede, în apropierea lacurilor de acumulare și a iazurilor cu desigur de arbuști, pe terenurile agricole. (1) În Republica Moldova se întâlnește în luncile fl. Nistru și r. Prut. (2)

ASPECTUL CANTITATIV. La sfârșitul sec. XX, pasărea se întâlnea în luncile fl. Nistru și r. Prut în perioadele de reproducere și migrații. (2) În ultimii ani a fost observată în mod regulat în văile acestor râuri. Pe teritoriul țării cuibărește 2-4 perechi. (3)

FACTORII LIMITATIVI. Desecarea zonelor inundabile și utilizarea lor în agricultură; arderea vegetației primăvara în habitatele lor; braconajul; reducerea resurselor trofice de bază; deranjul în perioada de reproducere.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Cuibul este plasat pe suprafața solului în preajma lacurilor, în pajiști umede, uneori în stufăriș. Ponta conține de la 3 până la 5 ouă albe. Puii sunt de vârste diferite, la fel ca și la alte specii de ereți. Se hrănesc cu rozătoare mici, 30%

dintre acestea constituind șoarecele-de-câmp. (2)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu există informații.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Directiva Păsări (Anexa I); CITES (Anexa II); Convenția de la Berna, 1979 (Anexa II); Convenția de la Bonn, 1979 (Anexa II); Cartea Roșie a Republicii Moldova (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Crearea zonelor de protecție temporare în habitatul de reproducere a speciei; combaterea braconajului.

Surse de informație
1. Snow, Perrins, 1998; 2. Ганя, Зубков, 1989; 3. Zubcov et al., 2014.

N. Zubcov

Haliaeetus albicilla (Linnaeus, 1758)

CODALB

Ordinul Accipitriformes
Familia Accipitridae

ANIMALE Păsări

Foto: © T. Crăciun

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova este observată în pasaj în zonele inferioară și medială ale fl. Nistru și r. Prut. (1) Peste hotarele țării este răspândită în Eurasia, din Europa de Vest până în Extremul Orient. (2)

HABITATUL. Pădurile de pe malurile bazinelor acvatice mari. (2) În Republica Moldova se întâlnește în pădurile de luncă din bazinul Prutului. (1)

ASPECTUL CANTITATIV. În sec. XX, pe teritoriul țării cuibăreau circa 15 perechi. (3) În deceniile ulterioare nu a mai fost întâlnită la cuibărit. În 2012–2013 au fost găsite 2 cuiburi în Rezervația științifică „Pădurea Domnească” și lângă lacul de acumulare Costești–Stânca. (1)

FACTORII LIMITATIVI. Tăierea arborilor înalți, în special a plopilor din pădurile riverane; reducerea resurselor trofice de bază; braconajul; deranjul în perioada de reproducere.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Cuibul este amplasat la înălțimea de 15–25 m. Păsările alcătuiesc perechi permanente. Ponta este timpurie, formată din 2 ouă albe. Un loc important în alimentarea păsării ocupă peștele, dar se poate hrăni și cu găște sălbatice, rațe și alte păsări, mai rar iepuri, bizami, popândăi. În timpul iernii poate deveni necrofagă. (4)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Este menținută în captivitate.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: CITES (*Anexa II*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Interzicerea tăierii copacilor înalți în pădurile de luncă; crearea zonelor strict protejate temporar pe parcursul perioadei de reproducere; construirea platformelor artificiale.

Surse de informație
1. Zubcov et al., 2014; 2. Snow, Perrins, 1998; 3. Ганя, Зубков, 1989; 4. Талушин, 2005.

N. Zubcov

Hieraaetus pennatus (Gmelin, 1788)

ACVILĂ-PITICĂ

Ordinul Accipitriformes
Familia Accipitridae

ANIMALE / Păsări
Foto: © IZM/Contrast-Peter/Alamy

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește în pădurile de luncă și în cele insulare din zona de nord. Peste hotarele țării este răspândită în regiunile de sud ale Europei, în Africa de Nord-Vest, Asia Centrală. (1)

HABITATUL. Diverse tipuri de păduri în luncile râurilor, în zonele montane până la înălțimi de 1 500–1 980 m. (1) Pe teritoriul Republicii Moldova se întâlnește în pădurile de luncă și în cele insulare, mai rar în Codrii Centrali. (2)

ASPECTUL CANTITATIV. La sfârșitul sec. XX, densitatea în păduri era de 1-2 perechi la 100 km². (3) În prezent cuibăresc circa 15-25 de perechi. (4)

FACTORII LIMITATIVI. Transformarea biotopilor din cauza tăierii arborilor înalți; reducerea resurselor trofice de bază; utilizarea substanțelor chimice în agricultură; vânătoria ilegală și deranjul în perioada de reproducere.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Cuiburile sunt amplasate pe copaci la 50–100 m de la liziera pădurii în bifurcațiile trunchiului. La sfârșitul lunii aprilie–începutul lui mai femela depune 2 ouă alb-verzui cu pistrii roșietici. Spectrul trofic este divers, prada o constituie păsările și mamiferele de talie medie (turturele, grauri, popândăi și rozătoare mici ș.a.). (2)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Se reproduce în menajerii.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); CITES (*Anexa II*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Păstrarea copacilor înalți în pădurile mature; combaterea braconajului; crearea zonelor strict protejate temporar pe parcursul perioadei de reproducere.

Surse de informație
1. Snow, Perrins, 1998; 2. Ганя, Зубков, 1989; 3. Zubcov et al., 2014; 4. Munteanu et al., 2010(2).

N. Zubcov

Milvus migrans (Boddaert, 1783)

GAIE-NEAGRĂ

Ordinul Accipitriformes
Familia Accipitridae

Foto: © 123RF.com/Clay Munnell

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabile (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova cuibărește în luncile fl. Nistru și r. Prut, parțial în zona centrală. Peste hotarele țării este răspândită în toată Europa, Africa de Nord-Vest, Kazahstan, Asia Mică, Mongolia, India, China și în sudul Australiei. (1)

HABITATUL. Pădurile din luncile râurilor, din apropierea diferitor tipuri de bazine acvatice, adiacente cu pășuni. (1) Pe teritoriul Republicii Moldova se întâlnește în pădurile din luncile fl. Nistru și r. Prut, în Codrii Centrali. (2)

ASPECTUL CANTITATIV. În sec. XX, cea mai mare parte a populației cuibărește în pădurile riverane de-a lungul

fl. Nistru cu densitatea de 90 de perechi la 100 km². (2) În prezent, efectivul s-a redus considerabil și cuibăresc circa 30-50 de perechi. (3)

FACTORII LIMITATIVI. Tăierea pădurilor de luncă; nivelul mare al deranjului recreațional în lunca râurilor în perioada de reproducere; reducerea resurselor trofice.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. La sfârșitul lui aprilie construiește sau ocupă cuiburile altor specii (cioară-grivă, stârc-cenușiu, corb). Ponta constituie 2-3 ouă albe cu pete maronii. Pasărea consumă pești, păsări, mamifere mici ș.a. Migrează în septembrie-octombrie.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Se reproduce în menajerii.

STAREA DE PROTECȚIE. Este ocrotită de lege, inclusă în: *Anexa II* a CITES; *Anexa II* a Convenției de la Berna, 1979; *Anexa II* a Convenției de la Bonn, 1979.

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Interzicerea tăierii copacilor înalți în pădurile de luncă; combaterea braconajului; crearea zonelor strict protejate temporar pe parcursul perioadei de reproducere.

Surse de informație
1. Munteanu et al., 2006; 2. Аверин et al., 1981; 3. Munteanu et al., 2010(2).

N. Zubcov

Milvus milvus (Linnaeus, 1758)

GAIE-ROȘIE

Ordinul Accipitriformes
Familia Accipitridae

Foto © 123RF.com; Michael Lane

ANIMALE / Păsări

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește în zona de sud a țării. Peste hotarele ei este răspândită în Africa de Nord-Vest, Europa Centrală și de Sud, spre est – până în Ucraina, Asia Mică, Iranul de Nord. (2)

HABITATUL. Pădurile bătrâne cu luminișuri, intermitente cu spații deschise. Este mai mult atașată de landșaftul montan, și nu de luncă, precum *M. migrans*.

ASPECTUL CANTITATIV. Pentru Republica Moldova este o specie extrem de rară. În anii '50-'60 ai secolului trecut cuibărea în lunca inundabilă a Nistrului de Jos, în Plaurii Talmazieni. (1) În ultimele decenii n-a fost

observată la cuibărit. În prezent se întâlnește foarte rar în perioada migrației ca specie accidentală.

FACTORII LIMITATIVI. Reducerea spațiului de habitat, a obiectelor necesare pentru cuibărit și a resurselor trofice, precum și concurența cu gaia-neagră, adaptată mai bine la condițiile locale.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Cuibărește la marginea pădurilor bătrâne. Își face cuib pe ramurile groase ale copacilor sau ocupă cuiburile asemănătoare ale altor specii de păsări. Se hrănește cu leșuri, vertebrate de mărimi mici și nevertebrate. Din punct de vedere trofic, e mai puțin legată de bazinele

le acvatice în comparație cu *M. migrans*.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Lipsesc informația.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Lista Roșie a IUCN; CITES (*Anexa II*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Ocrotirea habitatelor.

Surse de informație
1. Аверин et al., 1971; 2. Деметьев, 1951.
S. Juminski

Neophron percnopterus (Linnaeus, 1758)

HOITAR

Ordinul *Accipitriformes*
Familia *Accipitridae*

ANIMALE / Păsări

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește sporadic în zonele fl. Nistru și r. Răut. Peste hotarele țării este răspândită în Europa de Sud, Africa, Asia Mică, Centrală și de Sud, inclusiv în India, iar spre est ajunge până în China. (3)

HABITATUL. Terenurile cu relief mozaicat, cu stânci și coaste abrupte aproape de apă; zonele de stepă, deșert și semideșert.

ASPECTUL CANTITATIV. Populația europeană ajunge la 3 500-5 600 de perechi. (1) În Republica Moldova, în prima jumătate a sec. al XX-lea, populau stâncăriile fl. Nistru și r. Răut 15 perechi. La sfârșitul anilor '60, efectivul ajungea la 5-6 (2), iar în anii '70 – doar la 1-2 perechi, care cuibăreau lângă s. Butuceni. În prezent este o specie rar întâlnită în perioada migrației.

FACTORII LIMITATIVI. Lipsa condițiilor necesare, exprimate prin deficitul hranei de bază, de exemplu, al leșurilor; deranjul prin practicarea turismului și alte forme de recreare.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Cuibul este instalat în grotte pe stânci, în maluri abrupte și, mai rar, pe copaci, astfel ca să nu atingă soarele. Este construit din crengi, căptușit cu lână. Se hrănește cu leșuri, mai puțin cu pradă vie. Necesită prezența bazinelor acvatice atât pentru băut, cât și pentru scăldat, unde își găsește de asemenea resursele de hrană.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Lipsește informația.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie inclusă în: Lista Roșie a IUCN; CITES (*Anexa II*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Ocrotirea habitatelor.

Surse de informație
1. Burfield, van Bommel, 2004; 2. Аверин et al., 1971; 3. Деметъев, 1951.
S. Jurminski

Pernis apivorus (Linnaeus, 1758)

VIESPAR

Ordinul Accipitriformes
Familia Accipitridae

ANIMALE / Păsări

Foto: © 123RF.com, MyZooCafe

STATUTUL. Specie periclitată [Endangered (EN)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește sporadic și inegal. Peste hotarele ei este răspândită în toată Europa, Asia Mică, din regiunea nord-vestică a Iranului până în Altai. (1)

HABITATUL. Pădurile de foioase și de amestec cu terenuri deschise și luncile râurilor. Pe teritoriul Republicii Moldova se întâlnește în pădurile din lunca râurilor și în zona centrală. (2)

ASPECTUL CANTITATIV. La sfârșitul anilor '70, densitatea păsărilor clocitoare în zona Codrilor Centrali era de 0,3 perechi la 100 km². (2) În prezent, efectivul speciei variază între 5 și 10 perechi. (3)

FACTORII LIMITATIVI. Tăierea arborilor înalți în pădurile riverane; utilizarea produselor chimice în agricultură; vânarea ilegală de păsări și deranjul în timpul reproducerii.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Hrana de bază o reprezintă himenopterele. Larvele de viespi și bondari constituie aproximativ 90% din rația alimentară a speciei în perioada nidicolă. Are o proprietate unică de a depista cuiburile insectelor sociale, de a urmări direcția de zbor a insectelor în trecere. Pasărea părăsește mezagurile noastre în septembrie. (2)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Se reproduce în menajerii.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: CITES (*Anexa II*); Directiva Păsări (*Anexa I*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Păstrarea copacilor înalți în pădurile seculare; combaterea braconajului; crearea zonelor strict protejate temporar pe parcursul perioadei de reproducere.

Surse de informație
1. Snow, Perrins, 1998; 2. Ганн, Зубков, 1989; 3. Zubcov et al., 2014.

N. Zubcov

Falco naumanni (Fleischer, 1818)

VÂNTUREL-MIC

Ordinul *Falconiformes*
Familia: *Falconidae*

ANIMALE / Păsări

Foto: © 123RF.com, Michael Lane

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește în zonele de sud și de centru, în lunca r. Râut. În ultimii ani nu a fost semnalată. Peste hotarele țării este răspândită în Europa de Sud, Africa de Nord-Vest, Asia Mică, Europa de Est, parțial în Asia Centrală. (1)

HABITATUL. Terenurile deschise; văile râurilor cu sectoare stâncoase și maluri abrupte, lutoase, precum și pădurile insulare xerofile cu copaci scorburoși. (2)

ASPECTUL CANTITATIV. În sec. XX a fost o specie clocitoare rară pe teritoriul țării. Mai târziu, efectul s-a micșorat brusc nu doar în Moldova,

dar și în Ucraina și în alte regiuni. (2) În prezent nu se cunosc date despre cuibărit.

FACTORII LIMITATIVI. Degradarea habitatelor; reducerea principalei surse de hrană – grupele de insecte de stea (ortoptere); folosirea insecticidelor; braconajul; deranjul în perioada de reproducere.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Descori cuibărește împreună cu vânturelul-roșu. Ponta constă din 4-5 ouă. Incubează ouăle ambii adulți circa 28 de zile. Puii eclozează în luna iulie; spre sfârșitul lunii ei se pot ridica pe coatele aripilor, totodată se mențin în preajma cuibului.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Este menținută în menajerii.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Lista Roșie a IUCN; CITES (*Anexa II*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Crearea zonelor strict protejate temporar pe parcursul perioadei de reproducere; combaterea braconajului; reproducerea în menajerii cu eliberarea în habitatele ce au condiții optime.

Surse de informație
1. Snow, Perrins, 1998; 2. Ганл, Зубков, 1989.

N. Zubcov

Falco peregrinus (Tunstal, 1771)

ȘOIM-CĂLĂTOR

Ordinul *Falconiformes*
Familia *Falconidae*

ANIMALE / Păsări

Foto: © 123RF.com, Chris Hill

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. Specie cosmopolită. În Republica Moldova este întâlnită în Codri, în luncile fl. Nistru și r. Prut. Zonele pe care le ocolește sunt Antarctida, steпа sud-americană, stepele Eurasiei, pădurile umede subtropicale. (1)

HABITATUL. Diverse tipuri de biotopi inaccesibili pentru om; masivele de pădure de pe malurile stâncoase ale râurilor; cuiburile vechi ale altor specii.

ASPECTUL CANTITATIV. În sec. XX a fost considerată un oaspete de iarnă rar, fiind observată și în perioada migrațiilor în Republica Moldova. În ultimele decenii s-a micșorat efectivul nu doar pe teritoriul țării, dar și al Ucrainei și în alte zone. (2)

FACTORII LIMITATIVI. Agricultură intensivă; deficitul locurilor de cuibărit și al resurselor de hrană; prădarea cuiburilor de către jderi; poluarea cu pesticide; transformarea antropică a habitatelor; braconajul; colectarea ilegală a ouălor și puilor.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Ponta constă din 2-4 ouă cafeniu-deschis cu pete. Clocește mai mult femela. Incubația durează circa o lună. Păsările își apără cu multă agresivitate cuibul. La vârsta de două luni puii încep să zboare, însă mai stau în apropierea părinților.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Se reproduce în menajerii.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: CITES (*Anexa II*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Combateră braconajului; crearea zonelor strict protejate temporar pe parcursul perioadei de reproducere.

Surse de informație
1. Snow, Perrins, 1998; 2. Ганя, Зубков, 1989.

N. Zubcov

Falco vespertinus (Linnaeus, 1766)

VÂNTUREL-DE-SEARĂ

Ordinul *Falconiformes*
Familia *Falconidae*

ANIMALE / Păsări

Foto: © 123RF.com, Andreevna

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabile (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se află la cuibărit preponderent în zona sudică și de-a lungul fl. Nistru și r. Prut. Peste hotarele țării este răspândită în stepa și silvostepa Europei Centrale și de Est, în Asia, Extremul Orient și în China de Nord-Est. (1)

HABITATUL. Populează mai frecvent fășiile forestiere, livezile bătrâne și pădurile insulare. Pe teritoriul Republicii Moldova este întâlnită în coloniile ciorilor-de-semănătură, în pădurile și livezile mici din preajma râurilor, în plopii piramidali din terenurile deschise.

ASPECTUL CANTITATIV. În sec. XX a fost considerată o specie comună. În unele făși forestiere densitatea a fost de 25 de indivizi la 25 ha. (2) În prezent, în țară se înregistrează 70-90 de perechi clocitoare.

FACTORII LIMITATIVI. Tăierea fășiilor forestiere; pășunatul intensiv; reducerea numărului insectelor de stepă; deranjul în timpul cuibăritului.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Sosește în cartierul de reproducere pe la sfârșitul lui aprilie. Ocupă cuiburile altor specii de păsări, își construiește rar de sine stător cuibul. (3) Ponta este depusă în a doua jumătate a lunii mai. Incubația durează 23 de zile. Pe la sfârșitul lui iulie puii părăsesc cuiburile.

le. Hrana de bază o reprezintă insectele. Mai consumă rozătoare mici, chițcani, șopârle și, rareori, păsări.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Se reproduce în captivitate.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: CITES (*Anexa II*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Păstrarea fășiilor forestiere; combaterea brăcnașului.

Surse de informație
1. Snow, Perrins, 1998; 2. Аверин et al, 1971; 3. Аверин et al, 1981.

N. Zubcov

Crex crex (Linnaeus, 1758) **CRISTEL-DE-CÂMP**

Ordinul *Gruiformes*
Familia *Rallidae*

ANIMALE / Păsări
Foto: © A. Munteanu

STATUTUL. Specie periclitată [Endangered (EN)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova este observată la cuibărit într-un număr redus în luncile cu vegetație bogată. Peste hotarele țării este răspândită în toată Europa, de la vest spre est ajunge până la munții Ural, în continuare – până în vestul Chinei. (2)

HABITATUL. Luncile umede din apropierea râurilor, a pâraielor, iazurilor; câmpurile cu lucernă. (1)

ASPECTUL CANTITATIV. În ultimii 50-60 de ani s-a redus considerabil efectivul speciei. Actualmente, enumeră aproximativ 100-150 de perechi.

FACTORII LIMITATIVI. Degradarea și transformarea pajiștilor naturale în culturi agricole; pășunatul excesiv.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Sosește în prima jumătate a lunii aprilie. Masculul se recunoaște prin emiterea sunetului specific de „crex-crex”. Păsările de ambele sexe duc un mod de viață ascuns. Într-o adâncitură căptușită cu fire de plante uscate femela depune 6-9 ouă. Incubația durează trei săptămâni. Puii eclozează în aceeași zi și după câteva ore femela pornește în căutarea hranei. Consumă diferite insecte și larvele lor, răme, moluște terestre, semințe de plante spontane și de cultură. (3) În luna septembrie migrează spre cartierele de iernat. În unii ani se reține până în octombrie.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu există informații.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Restabilirea covorului vegetal de luncă și menținerea unor suprafețe necesite din apropierea râurilor și lacurilor; protecția habitatelor de reproducere.

Surse de informație
1. Munteanu et al., 2006; 2. Munteanu, 2009; 3. Аверин et al., 1981.
A. Munteanu

Porzana parva (Scopoli, 1769)

CREȘTEȚ-CENUȘIU

Ordinul *Gruiformes*
Familia *Rallidae*

Foto: © 123RF.com/Rudmer Zwenner

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabile (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește sporadic pe întreg teritoriul. Peste hotarele ei este prezentă în Africa de Nord, în cea mai mare parte a Europei până la Marea Caspică, Asia Mică și în zona de stepă. (4)

HABITATUL. Zonele umede cu multă vegetație și în special cu stuf; bazinele acvatice de luncă inundabilă cu nivel mic de apă; bazinele stagnante, evitând pe cele curgătoare.

ASPECTUL CANTITATIV. În sec. XX era o specie obișnuită și larg răspândită. (3) În primii ani ai sec. XXI, efectivul oscila în jurul a 150-200 de perechi (1), iar în anul 2010 existau

deja 80-150 de perechi. (2) În prezent se observă diminuarea bruscă a densității numerice a populației.

FACTORII LIMITATIVI. Distrugerea și degradarea zonelor umede; micșorarea spațiilor palustre cu vegetație dezvoltată; activitățile gospodărești și de recreație.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Cuibărește în desigurii ierboase, pe substrat plutitor; la cuib vine înotând, rareori pe sol. Perechile cuibăresc solitar, uneori aproape unele de altele. Foarte bine înotă și se deplasează pe frunzele așezate pe apă. Zboară numai la distanțe foarte mici. Se hrănește cu nevertebrate și semințe, nu pleacă prea des de pe teritoriul de cuibărire.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Lipsesc informațiile.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie inclusă în: *Anexa II* a Convenției de la Berna, 1979; *Anexa II* a Convenției de la Bonn, 1979.

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Ocrotirea habitatelor.

Surse de informație

1. Burfield, van Bommel, 2004;
2. Munteanu et al., 2010(2);
3. Аверин, Ганц, 1970;
4. Деметъев et al., 1951.

S. Jurminski

PS.830.DE

Data: 13/02/23

Ediția: 4

Pagina: 60 din 80

Evaluati necesitatea tipăririi acestui document; după tipărire, va fi considerat exemplar necontrolat. Să protejăm mediul ambiant.

Proprietatea Premier Energy Distribution. Reproducerea este interzisă.

Porzana porzana (Linnaeus, 1766)

CREȘTEȚ-PEȘTRIȚ

Ordinul *Gruiformes*
Familia *Rallidae*

Fotografie: T. Cioabă

ANIMALE / Păsări

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabile (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește sporadic pe întreg teritoriul. (3) Peste hotarele țării este prezentă în cea mai mare parte a Europei, în nordul Africii și în Asia spre fl. Enisei, inclusiv în Asia Mică. (4)

HABITATUL. Terenurile de luncă; bazinele cu nivelul mic al apei și vegetație bine dezvoltată de-a lungul malurilor, cum sunt bălțile, lacurile, iazurile, golfurile.

ASPECTUL CANTITATIV. În sec. XX a fost o specie obișnuită și larg răspândită. (3) În anii precedenți efectivul ajungea la 200-300 de perechi. (1, 2), iar în prezent se observă scăderea bruscă a populației.

FACTORII LIMITATIVI. Distrugerea și degradarea zonelor umede; micșorarea locurilor de reproducere și înrăutățirea condițiilor necesare ale mediului; diferite activități ale omului în habitatul speciei.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Cuibul este instalat pe movițe sau mușuroaie în apropierea apei, în locurile umede ierboase, mai rar în stufărișuri. Manifestă activitate nocturnă. Zboară nu prea bine și rareori, se mișcă de obicei în fugă printre buruieni. Înnoată mai rar ca alte ralide. (4) Se hrănește cu nevertebrate și semințele plantelor acvatice.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Lipsesc informația.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie inclusă în: *Anexa II* a Convenției de la Berna, 1979; *Anexa II* a Convenției de la Bonn, 1979.

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Ocrotirea habitatelor.

Surse de informație
1. Burfield, van Bommel, 2004; 2. Munteanu et al., 2010(2); 3. Аверин, Ганя, 1970; 4. Демингеев et al., 1951.

S. Jurminski

ANIMALE / Păsări

Porzana pusilla (Pallas, 1776)

CRESTEȚ-MIC

Ordinul Gruiformes
Familia Rallidae

Photo ©: I. J. Hoffmann - Anasissimv Sokolovits

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabile (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește sporadic. (2) Peste hotarele ei este larg răspândită în toată Europa, Asia, Africa, Australia. (3)

HABITATUL. Zonele umede cu adâncime mică și vegetație ierboasă dezvoltată; diferite bazine acvatice; similar cu alte specii din familie, populează zonele cu stuf și papură.

ASPECTUL CANTITATIV. În anii '60-'70 ai sec. XX era o specie obișnuită, puțin numeroasă. (2) Actualmente se înregistrează o scădere bruscă a populației. Efectivul atinge valori de până la 30-60 de perechi. (1)

FACTORII LIMITATIVI. Distrugerea și degradarea zonelor umede; micșorarea zonelor de reproducere și înrăutățirea condițiilor necesare ale mediului; diferite activități ale omului în habitatul speciei.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Cuibul îl instalează în apropierea apei între vegetație, mai des pe mușuroaie, înconjurate de apă, și mai rar pe tulpinile vegetației uscate, la care ajunge prin înot. Uneori cuibul poate fi la o înălțime mică deasupra apei. Se hrănește cu nevertebrate, pe care le strânge la suprafața apei sau de pe vegetație. Este un bun înotător și scufundător. Cu agerime se mișcă pe obiectele de pe suprafața apei. Zboară greu, încet, rar și numai la distanțe mici. (3)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Lipsiște informația.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie inclusă în: *Anexa II* a Convenției de la Berna, 1979; *Anexa II* a Convenției de la Bonn, 1979.

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Ocrotirea habitatelor.

Surse de informație
1. Burfield, van Bommel, 2004; 2. Аверин, Ганя, 1970; 3. Деметьев, 1951.

S. Jurminski

Otis tarda (Linnaeus, 1758) **DROPIE**

Ordinul *Gruiformes*
Familia *Otididae*

ANIMALE / Păsări
Foto: © 123RF.com: Aljuel Lane

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova a cuibărit până în anii '60 ai sec. XX în zona de stepă a Bălțiului și în cea de sud. Apare sporadic în pasajul de toamnă din Ucraina. Fiind specie transpaleartică, este răspândită din Europa de Vest până în Asia Centrală. În Europa arealul este de tip insular, în proces de restrângere. Cuibărește în Portugalia, Spania, Austria, Slovacia, Ungaria, Ucraina, Rusia, Kazahstan și în Turcia. (1)

HABITATUL. Pajiștile cu vegetație ierboasă naturală și tufarii răzleți; uneori cerealele păstăioase, lucerna etc.

ASPECTUL CANTITATIV. Specie pe cale de dispariție. Sporadic apar păsări solitare sau în grupuri mici în pasajul de toamnă.

FACTORII LIMITATIVI. Destelenirea stepii; braconajul.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. În majoritatea locurilor de reproducere este o specie sedentară. Numai în perioada de iarnă poate efectua deplasări în căutarea hranei. În luna martie masculii, „îmbrăcând” haina nupțială, devin agresivi și încep lupta între ei pentru accesul la femele. După împerechere, femela depune 2-3 ouă într-o adâncitură pe sol, cu puțină vegetație uscată și clocește timp de patru săptămâni. În primele zile după eclozare, puii stau în apropierea cuibului. Consumă preponderent insecte. Adulții folosesc pentru hrană semințe, rozătoare, insecte, șopârle. (2)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Se reproduce în captivitate.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: CITES (*Anexa II*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa I*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Organizarea unui centru de reproducere și a ariei protejate, destinate colonizării cu dropii.

Surse de informație
1. Munteanu et al., 2006; 2. Alonso et al., 1995.

A. Munteanu

PS.830.DE	Data: 13/02/23
Ediția: 4	Pagina: 63 din 80

Himantopus himantopus (Linnaeus, 1758)

PICIORONG

Ordinul Charadriiformes
Familia Recurvirostridae

ANIMALE / Păsări

Foto: © T. Cobari

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabile (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește în zona de sud și mai rar în cea de nord pe unele bazine salmastre. Peste hotarele țării populază teritoriul Europei, cu excepția zonelor nordice, Africa, Australia, jumătatea sudică a Americii, Asia, ajungând până în China, Mongolia și Oceanul Indian. (3)

HABITATUL. Malurile bazinelor dulcicole, sărate și salmastre, cu grinzi, bancuri, limbi nisipoase și înămolite, năpădite de hidrofite. Specie caracteristică zonelor cu ape puțin adânci.

ASPECTUL CANTITATIV. Efectivul este de circa 20-30 de perechi. (1) În secolul trecut se întâlnea ca specie accidentală în perioada migrației. (2) La începutul sec. al XXI-lea a sporit numărul perechilor în timpul migrației. Unele cuibăreau în luncile Nistrului de Jos și Prutului Inferior, însă pe parcursul anilor ulteriori se observă scăderea bruscă a populației.

FACTORII LIMITATIVI. Deficitul terenurilor inundabile cu lunci de mlaștină. Pericolul activităților gospodărești, cum sunt pășunatul și cositul fânului.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Este o specie sociabilă, cuibărește în colonii mici. Cuibul este așezat pe sol și căptușit superficial cu vegetație. Se hrănește cu nevertebrate acvatice, pești mici și semințe. (3)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Lipsiște informația.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie inclusă în: Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Păstrarea și ocrotirea habitatelor; reducerea deranjului.

Surse de informație
1. Munteanu et al., 2010(2); 2. Аверин et al., 1971; 3. Деметъев, 1951.

S. Jurminski

Recurvirostra avosetta (Linnaeus, 1758)

CIOC-ÎNTORS

Ordinul Charadriiformes
Familia Recurvirostridae

ANIMALE / Păsări

Foto: © IZRM/Alina Mihalai-Lone

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabile (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova va cuibărește în bălțile Prutului Inferior. În timpul verii este observată pe lacurile Congaz, Taraclia din lunca r. Ialpug. Peste hotarele țării populează sudul și vestul regiunii palearticte și regiunea etiopiană. În Europa cuibărește pe coastele mărilor Nordului, Negre și Caspice, spre est ajunge până în Pakistan și centrul Chinei (1).

HABITATUL. Mlaștinile cu ape puțin adânci; luncile umede; marginea lacurilor cu vegetație săracă; insulițele din prundiș; sectoarele izolate dintre bălți și râu.

ASPECTUL CANTITATIV. Cuibăresc până la 10 perechi. (2)

FACTORII LIMITATIVI. Degradarea habitatelor; deranjul în perioada de reproducere.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Sosește în grupuri mici. Cuibărește în colonii împreună cu alte limicole și chire. Femela depune 3-4 ouă. Clocesc ambii parteneri. În luna mai are loc eclozarea puilor. Peste scurt timp, puii împreună cu părinții se țin în apropiere de alte familii, respingând atacurile păsărilor răpitoare. La vârsta de 35-40 de zile, puii încep să zboare. Adulții sunt adaptați la dobândirea hranei în apele puțin adânci. Hrana constă din nevertebrate acvatice (crustacee, moluște,

insecte). (3) La începutul toamnei se adună în stoluri și pleacă în cartierele de iernat.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu există informații.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Ocrotirea habitatelor de reproducere și hrană.

Surse de informație
1. Munteanu, 1999; 2. Munteanu et al., 2010(2); 3. Munteanu et al., 2006.

A. Munteanu

ANIMALE / Păsări

Haematopus ostralegus (Linnaeus, 1758)

SCOICAR

Ordinul Charadriiformes
Familia Haematopodidae

Foto: © 123RF.com; Michael Lew

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabilă (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se înregistrează numai în regiunea sudică ca specie accidentală. Peste hotarele ei este răspândită sporadic pe toate continentele, cu excepția Antarctidei. Cea mai apropiată zonă de cuibărire de țara noastră se află pe malurile Mării Negre. (3)

HABITATUL. Malurile mării și foarte rar apele interne ce au litoraluri bogate cu moluște.

ASPECTUL CANTITATIV. Se întâlnește sporadic ca specie accidentală în număr de 2-3 indivizi și mai des solitar. În secolul trecut era mai răspândită și des întâlnită. (2)

FACTORII LIMITATIVI. Înrăutățirea condițiilor ecologice ale bazinelor din regiunea sudică; micșorarea efectivului în zonele învecinate din Ucraina. (1)

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Se întâlnește în timpul migrației și în perioada după reproducere. (2) Cuibul este amplasat în teren deschis pe sol și constă dintr-o mică scobitură în nisip sau pietriș. Se hrănește predominant cu scoici, precum și cu diferite nevertebrate și pești mici, pe care le găsește în apă și în măr.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Lipsese informația.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Ocrotirea habitatelor.

Surse de informație
1. Burfield, van Bommel, 2004; 2. Аверин et al., 1971; 3. Демьенев, 1951.

S. Jurminski

Glareola pratincola (Linnaeus, 1766)

CIOVLICĂ-RUGINIE

Ordinul Charadriiformes
Familia Glareolidae

ANIMALE / Păsări

Foto: © 12.097.com; Stepan Pivovarov

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabile (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește numai în regiunea sudică ca specie accidentală în perioada migrației. Peste hotarele țării populează sudul și estul Europei, Africa, zona sud-vestică a Asiei Centrale, teritoriul plasat între Oceanul Indian și mările Mediterană, Neagră și Caspică, spre est ajungând până în India. (2)

HABITATUL. Zonele deschise sărătoase, nisipoase, cu puțină vegetație, din apropierea lagunelor.

ASPECTUL CANTITATIV. În trecut, în perioada migrației se observau sute de păsări și posibil că specia cuibărea. La mijlocul sec. al XX-lea erau

deja rar văzute – până la o sută de indivizi la migrație. (1) În prezent se întâlnește sporadic și foarte rar – nu mai mult de 10 indivizi.

FACTORII LIMITATIVI. Reducerea habitatelor în urma activității omului și sub influența factorilor climatici.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Specie colonială, deseori cuibărește împreună cu alte limicole. Cuibul reprezintă o mică adâncitură în sol fără așternut sau este format din resturi de plante uscate. Este o pasăre foarte vioaie și se hrănește cu insecte, majoritatea cărora le prinde din zbor, asemănător rândunelilor. (2)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Lipsesc informația.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Conservarea habitatelor hidrofile ale zonei de stepă.

Surse de informație
1. Аверин et al., 1971; 2. Деметьев, 1951.
S. Jurminski

Gallinago media (Latham, 1787)

BECAȚINĂ-MARE

Ordinul Charadriiformes
Familia Scolopacidae

ANIMALE / Păsări

Foto: © IJBP.com; Etnel Fotografo

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabile (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește de obicei numai toamna în regiunea sudică. (2) Peste hotarele țării este prezentă în nord-estul Europei. (3)

HABITATUL. Este caracteristică zonelor deschise de pășune din regiunea arctică. Populează terenurile mlăștinoase, prioritar luncile umede cu bălți ierboase, mărginite de terenuri cu mușuroaie și răchitiș.

ASPECTUL CANTITATIV. Specie extrem de rară în Republica Moldova. (2) Cândva avea un statut stabil, însă în ultimii ani se întâlnește cu mult mai rar comparativ cu deceniile trecute. Scăderea numerică a populațiilor se

observă în Rusia, Ucraina și în țările baltice. Oarecare stabilitate există în Belarus, Polonia și în țările scandinave. (1)

FACTORII LIMITATIVI. Scăderea numerică a populațiilor din arealul de cuibărire. Înrautățirea stării ecologice a habitatelor din zonele umede ale republicii.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Își face cuibul în depresiunile solului, pe gazon, în adăposturi. Manifestă activitate nocturnă. Are un zbor relativ lin, greoi, scund și frontal. Se hrănește cu diferite nevertebrate și semințe în locurile gloduroase ale bazinelor. (3)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Lipsesc informația.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie inclusă în: Lista Roșie a IUCN; *Anexa I* a Directivei Păsări; *Anexa II* a Convenției de la Berna, 1979; *Anexa II* a Convenției de la Bonn, 1979.

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Conservarea habitatelor prielnice în perioada migrațiilor.

Surse de informație
1. Burfield, van Bommel, 2004; 2. Аверин et al., 1971; 3. Деметьев, 1951.

S. Jurminski

Columba oenas (Linnaeus, 1758)

PORUMBEL-DE-SCORBURĂ

Ordinul *Columbiformes*
Familia *Columbidae*

Foto: © 123RF.com/ Michael Lene

ANIMALE / Păsări

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește sporadic în pădurile din zona Prutului, din zonele centrală și de sud ale văii Nistrului. (1) Peste hotarele țării arealul speciei cuprinde toată Europa, Africa de Nord-Vest, Asia Mică, Irakul, Iranul, China de Vest, Kazahstanul și sudul Siberiei de Vest. (2)

HABITATUL. Pădurile de foioase din luncile râurilor; zonele de câmpie și cele de colină, cu arbori seculari, în ale căror scorbură sunt amplasate cuiburile.

ASPECTUL CANTITATIV. Prin anii '50 ai sec. XX, densitatea speciei în habitatele optime constituia 2-3 perechi la 1 km². (3) În prezent cuibăresc cca 5-10 perechi. (4)

FACTORII LIMITATIVI. Presiunea antropică excesivă; defrișarea pădurilor; împușcarea speciei în timpul migrației.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Sosește la sfârșitul lunii februarie. Cuibul este construit în scorbură. Ponta constă din 2 ouă albe, fără luciu. Clocitul durează 18-20 de zile. După eclozare puii sunt hrăniți cu „lăptișor”, mai târziu cu semințe ale culturilor agricole și ale plantelor spontane. Migrează în septembrie–octombrie spre sud.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Lipsesc informația.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Interzicerea vânării speciei.

Surse de informație
1. Munteanu et al., 2006; 2. Munteanu, 1999; 3. Ганя, Зубков, 1989; 4. Munteanu et al., 2010(1).

N. Sochircă

Tyto alba (Scopoli, 1769)
STRIGĂ
Ordinul *Strigiformes*
Familia *Tytonidae*

ANIMALE / Păsări

Foto: © T. Căpâri

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabilă (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește în cantonul silvic din pădurea Hârbovăț; a fost semnalată în mun. Chișinău și Tiraspol. Peste hotarele țării arealul speciei cuprinde preponderent Europa de Vest, Africa de Nord-Vest și parțial Peninsula Arabică. (1)

HABITATUL. Populează mai ales localitățile (podurile clădirilor abandonate, acoperișul diferitor construcții), mai rar scorburile arborilor; secoarele silvice și de stepă.

ASPECTUL CANTITATIV. Prin anii '90 ai sec. XX, efectivul speciei constituia 1-2 perechi. (2) În prezent enumeră aproximativ 2-5 perechi. (3)

FACTORII LIMITATIVI. Distrugerea cuiburilor de către om, precum și de pisici și jderul-de-piatră.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Este o pasăre răpitoare de noapte, sedentară. Începe perioada de reproducere în luna aprilie. Femela depune 6-8 ouă albe; clocește circa 33 de zile. Prolificitatea și numărul de ouă în pontă depind de efectivul rozătoarelor mici. Specia este tipic miofagă. Vânează mai frecvent din ambuscadă. Hrana de bază o constituie animalele de talie mică, preponderent rozătoarele: șoarecii-de-câmp, șoarecii-de-pădure.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Lipsește informația.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Înregistrarea locurilor de cuibărire a speciei; crearea ariilor naturale protejate de stat.

Surse de informație
1. Munteanu, 1999; 2. Burfield, van Bommel, 2004; 3. Munteanu et al., 2010(1).
N. Sochircă

Asio flammeus (Pontoppidan, 1763)

CIUF-DE-CÂMP

Ordinul *Strigiformes*
Familia *Strigidae*

ANIMALE / Păsări

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova este semnalată foarte rar în luncile Prutului și Nistrului Inferior. Peste hotarele țării populează majoritatea continentelor, în afară de Australia și Antarctica. Este larg răspândită în regiunea holarctică, la nord de paralela 40, dar în ținuturile sudice distribuția sa este discontinuă. (1)

HABITATUL. Terenurile de pajști, de mlaștini cu vegetație ierboasă abundentă și hrană în cantitate mare, în special constituită din rozătoare.

ASPECTUL CANTITATIV. Aproximativ 2-3 perechi de păsări.

FACTORII LIMITATIVI. Degradarea ecosistemelor de luncă, exprimată prin

desezare; pășunatul excesiv și densitatea exagerată a dăunătorilor (vulpi și câini vagabonzi).

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Specie sedentară, care își începe perioada de reproducere prin formarea cuplului în prima jumătate a lunii aprilie. Este unica specie din bufnițe care își construiește cuibul amplasat, de obicei, pe sol în vegetație sau la baza tufarilor. (2) Ponta este constituită din 4-5 ouă, iar în anii cu număr mare de rozătoare poate ajunge până la 10 ouă. (3) La vârsta de patru săptămâni, puii pot să zboare, însă continuă să fie hrăniți de adulți cu rozătoare (șoareci, șobolani-de-apă). Hrana este vânată din zbor la mici înălțimi.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu există informații.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Instalarea indicatoarelor de protecție a cuiburilor în perioada lucrărilor agricole.

Surse de informație
1. *Cartea Roșie a vertebratelor din România*, 2005; 2. Аверин et al., 1971; 3. Аверин et al., 1981.

A. Munteanu

Bubo bubo (Linnaeus, 1758)
BUHĂ
Ordinul *Strigiformes*
Familia *Strigidae*

ANIMALE / Păsări

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].
RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește pe întreg teritoriul în diferite tipuri de habitate (stâncării, păduri, vâlcele) de pe fl. Nistru, r. Prut, r. Râut, din Codri. (2) Peste hotarele țării cuibărește în toată Europa, Asia și în nordul Africii, cu excepția Insulelor Britanice, a insulelor din Marea Mediterană, și în Siberia de Nord. (1)
HABITATUL. Sectoarele din stâncării ferite de deranj și bogate în hrană.
ASPECTUL CANTITATIV. Dacă în anii '60 ai sec. XX existau aproximativ 30-40 de perechi (2), în prezent foarte rar sunt semnalate în stâncării 3-4 perechi.

FACTORII LIMITATIVI. Deranjul în perioada de cuibărit și braconajul. Puii deranjați se îndepărtează de cuib și sunt uciși de stâncuțe, ce cuibăresc în apropiere.
PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Specie sedentară. În prima jumătate a lunii aprilie, pasărea își alege locul de cuibărit într-o cavitate din stâncărie, pe sol, în partea superioară a pantei unui canion, în scorburii sau în cuiburi de ciori. Ponta este compusă din 2-3, uneori ajungând până la 5 ouă albe, rotunjite la ambele poluri. În timpul clocitului, femela este asigurată cu hrană de către mascul. (3) Incubația durează cca 30-35 de zile. Fiind pasăre de amurg și nocturnă, vânează șoareci, șobolani, hâr-

ciogi, iepuri care sunt activi în această perioadă. Iernează în zona de cuibărit.
REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu există informații.
STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).
MĂSURILE DE PROTECȚIE. Respectarea legislației privind protecția animalelor în perioada de reproducere; combaterea braconajului.

Surse de informație
1. Cartea Roșie a vertebratelor din România, 2005; 2. Аверин et al. 1971; 3. Munteanu et al., 2006.

A. Munteanu

Coracias garrulus (Linnaeus, 1758)

DUMBRĂVEANCĂ

Ordinul *Coraciiformes*
Familia *Coraciidae*

Foto: © 123RF.com - Vladimir Kozlov

ANIMALE / Păsări

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerable (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește pe întreg teritoriul ei. Peste hotarele țării arealul speciei include Eurasia și Africa de Nord. Iernezează în Africa, mai la sud de deșertul Sahara. (1)

HABITATUL. Dumbrăvile și pălcurile izolate de pădure, cu arbori seculari, scorburoși; livezile; pantele stâncoase ale râurilor, râpilor adânci; sectoarele cu alunecări de teren; pădurile de luncă. (2)

ASPECTUL CANTITATIV. Prin anii '90 ai sec. XX, efectivul constituia 50-80 de perechi. (3) În prezent, populația este în declin numeric, constituind cca 30-60 de perechi clocitoare. (4)

FACTORII LIMITATIVI. Degradarea habitatelor naturale și folosirea extensivă a pesticidelor.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Sosește pe teritoriul Republicii Moldova în cea de-a treia decadă a lunii aprilie sau în prima decadă a lunii mai. Își sapă cuibul în galerii. Ponta constă din 3-5 ouă albe lucioase. Clocește preponderent femela timp de 18-20 de zile. Puii sunt hrăniți cu insecte (gândaci, fluturi, coșai, lăcuste, viermi etc.). Migrația de toamnă începe în a treia decadă a lunii august și continuă până la sfârșitul lunii septembrie.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Lipsesc informația.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Ocrotirea habitatelor de reproducere și hrană.

Surse de informație
1. Munteanu et al., 2006; 2. Аверин et al., 1981; 3. Burfield, van Bommel, 2004; 4. Munteanu et al., 2010(1).

N. Sochircă

Dendrocopos medius (Linnaeus, 1758)

CIOCĂNITOARE-DE-STEJAR

Ordinul *Piciformes*
Familia *Picidae*

ANIMALE / Păsări

Foto: © 123RF.com; Grzegorz Głuch

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabile (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova este întâlnită în Codrii Centrali, văile fl. Nistru și r. Prut. Peste hotarele țării arealul speciei cuprinde centrul și sudul Europei și Asia. (1)

HABITATUL. Pădurile mature de foioase, în special cele de stejar și carpen; pădurile din lunci, cele insulare și montane. Preferă diversele tipuri de păduri de stejar, în special cele de luncă cu o cantitate suficientă de copaci adulți și seculari, cu abundență de copaci uscați.

ASPECTUL CANTITATIV. Specia are un efectiv numeric mic – 120-200 de perechi. (2)

FACTORII LIMITATIVI. Insuficiența pădurilor bătrâne și seculare, a dumbravelor de stejar umede cu copaci putrezi și uscați.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Reproducerea începe la sfârșitul lui martie–începutul lui aprilie. Pentru a face scorbura, alege copaci din esențele moi și cu lemnul puțin putred. (3) Depunerea ouălor are loc la sfârșitul lui aprilie–începutul lui mai. Este o pasăre insectivoră: puii și păsările adulte consumă preponderent diverse specii de insecte (furnici, omizile diferitor fluturi, pupele și larvele dăunătorilor lemnului). Toamna târziu și în perioada de iarnă consumă hrană vegetală: ghinde, nuci, sămburi de prune, alune etc. (4)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu există informații.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Interzicerea tăierii arborilor maturi și uscați.

Surse de informație

1. Burfield, van Bommel, 2004;
2. Munteanu et al., 2010(1);
3. Munteanu et al., 2006;
4. Аверин, Ганц, 1970.

L. Bogdea

Dryocopus martius (Linnaeus, 1758)

CIOCĂNITOARE-NEAGRĂ

Ordinul *Piciformes*
Familia *Picidae*

ANIMALE / Păsări

STATUTUL. Specie periclitată [Endangered (EN)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește în pădurile din lunca Prutului și în zona Codrilor. Specia aparține tipului faunistic paleartic.

HABITATUL. Pădurile seculare de conifere și de foioase cu copaci înalți și pădurile de stejar cu carpen și frasin; goruneturile cu fag.

ASPECTUL CANTITATIV. Pe teritoriul țării, în anii '60-'80 ai sec. XX, specia a fost semnalată în sezonul autumnal și hiernal în Codrii Centrali. Începând cu anul 1990, a fost observată la cuibărit și cu extinderea ariei de răspândire spre sud și sud-est. (1) În prezent, pe teritoriul Republicii

Moldova se înregistrează 5-10 perechi. (2)

FACTORII LIMITATIVI. Tăierea copacilor înalți, precum și curățarea completă a pădurilor de buturugi și copaci uscați sau bolnavi.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Pentru săparea scorburilor, alege copaci înalți cu lemn moale. Intrarea în scorbură are o formă dreptunghiulară și mare. (3) Uneori perechile cuibăresc în scorburile vechi. Spectrul trofic constă din insecte xilofage, larvele și pupele acestora etc. Toamna târziu, uneori și iarna pe timp fără zăpadă, păsările caută hrană în mușuroaie, consumând furnici.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu există informații.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Interzicerea tăierii copacilor uscați în pădurile mature de foioase și colectarea arborilor bolnavi, a buturugilor.

Surse de informație
1. Glăvan, 2004; 2. Munteanu et al., 2010(2); 3. Munteanu et al., 2006.

L. Bogdea

ANIMALE / Păsări

Picus viridis (Linnaeus, 1758)

GHIONOAI-VERDE

Ordinul *Piciformes*
Familia *Picidae*

STATUTUL. Specie periclitată [Endangered (EN)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova a fost semnalată în pădurile din nordul țării și în Codrii Centrali. Peste hotarele ei este răspândită în toată Europa, Asia Centrală și Asia Mică, în regiunea Mării Negre și în cea a Mării Caspice. (1)

HABITATUL. Diversele tipuri de păduri; sectoarele rarefiate și luminoase cu copaci de diferite vârste; livezile și grădinile.

ASPECTUL CANTITATIV. Pe teritoriul țării, până în anii '60 ai sec. XX a fost observată în perioada migrației și în cea postnădicolă. Începând cu anii '80, au fost înregistrate 3 perechi clocitoare în sectorul Un-

guri-Rudi. (2) Cercetările ulterioare au dus la identificarea speciei în cursul medial și cel sudic ale fl. Nistru. (3) În prezent, se înregistrează circa 5-10 perechi cuibăritoare.

FACTORII LIMITATIVI. Degradarea habitatelor de cuibărit; deficitul bazei trofice; deranjul în perioada de reproducere.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Își construiește cuibul preponderent în plop, cireși sălbatici, scobind scorburi cu orificiul de intrare rotund sau oval. Depunerea ouălor are loc la sfârșitul lui aprilie-începutul lui mai. (3) Consumă și hrănește puii cu diverse insecte, însă cel mai frecvent cu furnici și larvele acestora. (4)

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu există informații.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Crearea zonelor de protecție în locurile de cuibărit al speciei; interzicerea tăierii arborilor maturi și uscați.

Surse de informație
1. Burfield, van Bommel, 2004; 2. Munteanu et al., 2006; 3. Glăvan, 2004; 4. Аверин, Ганн, 1970.

L. Bogdea

Melanocorypha calandra (Linnaeus, 1766)

CIOCÂRLIE-DE-BĂRĂGAN

Ordinul *Passeriformes*
Familia *Alaudidae*

ANIMALE / Păsări

Font: © 123RF.com; Michael Lurie

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerable (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește preponderent în regiunile sudice. Peste hotarele țării este răspândită în regiunile de stepă și semidesert din Europa de Sud-Vest, în bazinul Mării Mediterane, din nordul Africii până în Asia Centrală. (1)

HABITATUL. Diversele zone de câmpie cu vegetație stepică și culturi agricole, chiar și zonele semidesertice, unde vegetația este rară. (2)

ASPECTUL CANTITATIV. În prezent efectivul numeric este foarte scăzut. În anii '60-'70 ai sec. XX era o specie comună pentru zonele sudice ale Republicii Moldova. Începând

cu anii '80, specia a înregistrat un declin moderat. (3)

FACTORII LIMITATIVI. Desțelenirea stepelor și transformarea lor în landșaft agricol.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Cântecul și jocurile nupțiale încep în prima decadă a lunii martie. Pasărea își construiește cuibul din fire de iarbă și rădăcini subțiri, puf vegetal; depune 4-5 ouă verzuu cu pete brune. Pe parcursul perioadei de reproducere depune două ponte. În iernile fără zăpadă sau cu zăpadă puțină pasărea rămâne la iernat. (4) Se hrănește preponderent cu vegetale, însă în perioada cuibăritului consumă și cantități mari de insecte.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu există informații.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Reducerea folosirii insecticidelor în agricultură; interzicerea pășunatului excesiv.

Surse de informație

1. Ion et al., 2009; 2. Munteanu, 1999;
3. Burfield, van Bommel, 2004; 4. Munteanu et al., 2006.

L. Bogdea

Monticola saxatilis (Linnaeus, 1766)

MIERLĂ-DE-PIATRĂ

Ordinul *Passeriformes*
Familia *Turdidae*

ANIMALE / Păsări

Foto: © 123RF.com: Michael Lane

STATUTUL. Specie critic periclitată [Critically Endangered (CR)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește rar, pe malurile stâncoase ale cursului medial al fl. Nistru și r. Răut. Peste hotarele țării arealul speciei cuprinde zonele montane ale Europei Centrale și Europei de Sud și regiunile de nord-est ale Africii. (1)

HABITATUL. Biotopii stâncoși; carierele și dealurile pietroase, mai ales spațiile deschise fără păduri.

ASPECTUL CANTITATIV. În anii 2000, efectivul speciei constituia între 5 și 25 de perechi (2), aflându-se într-o descreștere continuă. În prezent, în stâncăriile de pe malul Nistrului, efectivul speciei este redus – 1-2 perechi.

FACTORII LIMITATIVI. Degradarea locurilor de trai ca rezultat al activității omului; deranjul în perioada de cuibărit.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Sosește la începutul lui aprilie. În luna mai au fost semnalate ponte complete. (3) Cuibul este amplasat între pietre, în malurile și nișele stâncoase, sub bolovani. Ponta este formată din 4-6 ouă albăstrui, fiind clocite timp de două săptămâni. Puii sunt hrăniți cu insecte: gărgărițe, gândaci-de-băligar, dar și cu fructe de dud, cireșe. (4) Migrația începe de la sfârșitul lui august până la sfârșitul lui septembrie.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Lipsesc informația.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie ocrotită de lege, inclusă în: Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); *Cartea Roșie a Republicii Moldova* (ed. a II-a).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Înregistrarea locurilor de cuibărire a speciei și crearea ariilor naturale protejate de stat.

Surse de informație
1. Munteanu, 1999; 2. Burfield, van Bommel, 2004; 3. Аверин, Ганя, 1970; 4. Munteanu et al., 2006.

N. Sochircă

Ficedula hypoleuca (Pallas, 1764)

MUSCAR-NEGRU

Ordinul *Passeriformes*
Familia *Muscicapidae*

ANIMALE / Păsări

Foto: © IZBRFzoo; Michael Lane

STATUTUL. Specie vulnerabilă [Vulnerabilă (VU)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește pe întreg teritoriul unde există păduri nu prea dese. (1) Peste hotarele ei este răspândită în zonele de pădure aproape în toată Europa și Siberia de Vest, precum și în Africa de Nord-Vest. (2)

HABITATUL. Pădurile luminoase cu copaci scorburoși și perdelele forestiere; parcurile în orașe; se instalează în colivii artificiale.

ASPECTUL CANTITATIV. În anii '60-'70 ai sec. XX era una dintre cele mai comune specii de muscari, înregistrându-se cu o densitate de 26-30 de perechi/km². (3) Începând cu anii '90, efectivul speciei treptat s-a micșorat.

În prezent este întâlnită în perioada migrațiilor de primăvară și de toamnă.

FACTORII LIMITATIVI. Reducerea arborilor cu scorburi, a celor uscați și cu esență moale. Un factor indirect este micșorarea densității ciocănitărilor, care sunt furnizorii de scorburi; de asemenea concurența interspecifică cu muscarul-gulerat pentru locul de cuibărit, care comportamental este mai agresiv.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Sosește în aprilie, își instalează cuibul în scorburile vechi de ciocănitărie. Femela începe să depună ponda, formată din 5-7 ouă de culoare albăstruiie, la sfârșitul lui aprilie-începutul lui mai. (1) Consumă

insecte himenoptere, diptere, coleoptere, lepidoptere (omizi), precum și păianjeni și homoptere (3).

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu există informații.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Interzicerea tăierii copacilor cu scorburi, a celor uscați și cu esențe moi; utilizarea rațională a insecticidelor în ecosistemele forestiere.

Surse de informație

1. Munteanu et al., 2006; 2. Burfield, van Bommel, 2004; 3. Ганя, Лытвяк, 1976.

L. Bogdea

Luscinia svecica (Linnaeus, 1758)

GUȘĂ-VÂNĂȚĂ

Ordinul *Passeriformes*
Familia *Muscicapidae*

ANIMALE / Păsări

STATUTUL. Specie periclitată [Endangered (EN)].

RĂSPÂNDIREA. În Republica Moldova se întâlnește în zona digurilor lacurilor, heleșteielor și în lunca Prutului. Peste hotarele țării arealul se întinde din vestul și nordul Europei până în Asia Centrală și Extremul Orient. (1)

HABITATUL. Regiunile joase cu întinderi mari, de mlaștină cu stufăriș; bazinele fermelor piscicole; malurile digurilor cu vegetație deasă.

ASPECTUL CANTITATIV. Se cunosc puține date despre cuibăritul acestei specii; este chiar foarte rar văzută. În anii 1950–1960 a fost semnalat doar un exemplar în perioada migrației. (2) În ultimii ani, păsările adulte au fost observate în perioada de reproducere în lunca Băcului (Buciuceanu, 2012), în preajma lacului Comrat (Cioflec, 2011).

FACTORII LIMITATIVI. Incendierea stufului primăvara; restrângerea ecosistemelor palustre din interiorul țării; folosirea insecticidelor în practicile agricole.

PARTICULARITĂȚILE BIOLOGICE ȘI ECOLOGICE. Duce o viață ferită de vederea omului, își face cuibul ascuns pe sol, în vegetația umedă, care este căpșit cu frunze, rădăcini și păr de animale. (3) În luna mai femela depune 5-6 ouă alb-verzui, cu puncte ruginii. Se hrănește cu insecte, melci, în sezonul rece – cu fructe, semințe.

REPRODUCEREA ÎN CAPTIVITATE. Nu există informații.

STAREA DE PROTECȚIE. Specie inclusă în: Directiva Păsări (*Anexa I*); Convenția de la Berna, 1979 (*Anexa II*); Convenția de la Bonn, 1979 (*Anexa II*).

MĂSURILE DE PROTECȚIE. Păstrarea zonelor umede cu vegetație joasă; reducerea deranjului în teritoriile de cuibărit.

Surse de informație
1. Burfield, van Bommel, 2004; 2. Аверян, Ганя, 1970; 3. Cartea Roșie a vertebratelor din România, 2005.

L. Bogdea